

ბურჯი ეროვნებისა

1996
წელი

9(14)

სექტემბერი

● BURJI EROVNEBISA ●

შასი 40 თეთრი

ახალი სასწავლო წლის დაწყებას გილოცავთ!!!

თუ გხურს, ძმო, რომ შენი შვილი გამოვიდეს კეთილი და ბედნიერი კაცი, ორი საქმე ასწავლე მას, ორი თვისებ. დანერგე მის გულში პირველად ეცადე, რაც შეგიძლია, რომ შენს შვილს შეაყვარო სიმართლე. მიახვიო გულ-წრფელობას. პირველი და უწინარესი ყოველთა ცოდვა, რომელიც განდგება მცირეწლოვანის გულში, არის სიცრუე, მოტყუება, მზაკვარება. თუ არ ეცადე და არ აღმოუხვეერი მისი გულისაგან ეს ცოდვა, იგი გარდაუქცევა მას ჩვეულებად და შეიქმნება წვაროდ ყოველთა მისთა მომავალთა ცოდვათა.

მეორედ, ეცადე და ყოველი დონისძიება იხმარე, რომ შენი შვილი მიეჩიოს ყოველს საქმეში ბეჯითობასა, ესე იგი, ყოველი თვისი საქმე ადასრულოს ხალისით და კეთილ-სინიდისით ბოლომდის მიიყვანოს. ამისი სწავლა ერთბა საჭირო არის, ძმო ჩემო! ჩვენ ყოველთა, ამ ქვეყანაში მცხოვრებთა, ერთი დიდი ნაკლულევაანება გვაქვს, დაუდევრელობა! დაუდევრელობა ის არის, როდესაც კაცი თვისს საქმეს, თვისს მოვალეობას არ ასრულებს ბეჯითად და კეთილ-სინიდისითა. დიდი ცოდვა არის, ძმანო, დაუდევრელობა! თუ კი კაცს რომლისაზე საქმის კარგად გაკეთება შეუძლია და არ მიონდომებს, და ცუდად აკეთებს, იგი არის კაცი საწავალი და საცოდავი. ჩვენ, ამ ქვეყანასა შინა მცხოვრებთა, დემერთმან არ მოვუაკლო არცა ნიჭი, არცა დონე; თითქმის ყოვლისა საქმისა შეგვიძლია სწავლა და გაკეთება. გარნა ვართ დაუდევრეულნი, გვაკლია ბეჯითობა, ხშირად ვართ აღტაცებულნი და წარმტაცებულნი სოფლის ამოღებითა; თითქმის ყოველს საქმეს დაიწყებთ მსურვალედ და ბეჯითად, მაგრამ მალე დაფიქრებით და ბოლომდის საქმეს ვერ მიიყვანთ წარმტებით. ეცადე, ძმო, რომ შენი შვილიც არ გამოვიდეს ამ მტკიცე და ბეჯითი.

განსახიერებელი ბეჯითობა

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მღვდელთმთავარი

ხასიათისა, არამედ იყოს ყოველსა საქმეში

... კაცი ცრუ და მზაკვარი ვერც ამ ქვეყანაში იქნება ქებული და წარმტაცებული, ვერცა სასუფეველსა ღვთისასა დაიმკვიდრებს. აგრედვე კაცი დაუდევრეული, მოკლევლი ბეჯითობითა და ხასიათის სიმტკიცითა ვერც ამ ქვეყანაში ბედნიერს ცხოვრებას გაატარებს და ვერცა მომავლის ცხოვრებისათვის იქნება მომზადებული.

დასასრულ, ისიც უნდა დაუმატო, ძმანო ჩემო, რომელ შვილები მცირეწლოვანნი ისე სიტყვიერის დარიგებთ ვერა რას ისწავლიან, როგორც მაგალითით. ამისთვის თუ მშობელნი არ აძლევენ მათ კეთილსა სახესა, ძველად შეიძლება, რომ იგიინი კარგნი გამოვიდენ. ეს უმტკცხად უნდა ახსოვდესთ ყოველთა მშობელთა.

ენა მემკვიდი და კურთხეული

1991 წლის 15 თვის რადიოქერძულში "ენა მემკვიდი და კურთხეული" გადაიცა მწერალ მანას ხალაშის და პროფესორ პირნიზ ბარაბაშვილის დიალოგი. ვოჭოებით, პრიბლუბა ატყუალურია დღესაც, რაცა ახეთი მოძალეტა არაკურთხეულნიანი ხასჩაღებლებიან...

გოგა: სინი დიალოვის შემოკლებულ ვარიანტს.
 თ.ბ. - ბატონო ვიორი, ძალი წლებს განმარდ დასკნებით იან თაბანზე, რომ ქარფელს ბაჟუბს ქართლურს იხსენებოდა...

გ.გ. - მამიტო, ბატონო თამარ, შეეწვეტნებო ბარათა, ჩემ ქართული ბაჟუბს პრიბლუბა გავრებებს უმარტულად და ზაქოხსაც იბტომ ესეამ ახე - ქარფელს ქართლს სკოლაში იხსენებო. რამე უხერხული გავტურბო რომ არ გამოიხეროს, დავნებტო: ბაჟუბს, ვანარტულად ვრებტებია, დღედატანზე უნდა მიიღოს პირველდაწყებით განათლება.
 თ.ბ. - ცოლი, ანუ დებეკი კითხე: რატომ არს აუჯურღუდე, მონარდს განათებას მხოლოდ რამე მალის?

გ.გ. - დღეწოთ იბო, რომ ეს მოთხოვნა - ქართლსა ქართლად იხსენებო - იმერს პატაროტულ მოთხოწად იქნა გავტურ, ვრტრული მოძარბის შარბს ამაღ იქნა შუგბის ბული. ტრაპატრიტობაც კი დღეწაწამბს ამათ გამ...

თ.ბ. - იმბ მარწვე ვოვოლადი, ვეხ რომ დავტრბამბო, ბაჟუბს ქართლს სკოლაში ვადავოვებო და ამათ თაჟის პატრონობას უტარებ ბამბ.
 გ.გ. - კი, ბატონო, და ის ბრნი ვავტრბოროთ, რომ ამ მოძარბაში ბაროლაც არის პატრონობა, დღი პატრონობი იბნ ბარბიან - ქარფელს ბაჟუბს ვრტრებე განთავტრბას მიცემს სწორა კეს. ლეთობიბული ნიჟი სწორად განთავტრბეს ეს შროლად დღედატანზე შესაბლელი სხეგვარად რომ უბუტბი, ეს არას პატრონობული ახრება, პრიბლუბული პატრონობის გამოიღტნება...

თ.ბ. - იბი ურდა ვოჭო, ადბი, რომ ძალი წლებს ბენბამ შეწმენდს მამოვადოვებო-პატრბოკონს სტყუაბმ მტყუა სამუშალება ამ საქობიბზე მხეღობობას, ამ საქობის მუ-

ნიტი დღედატანის ადვილად და ღრბად შესწავლბისა სწორედ იბგვარდ, როგორც ბუღებულს ჰუგბა გობობის ნიჟი, ადბის - იღბრურის გლობის ნიჟი და სხვა".

თ.ბ. - იკობსეული ცრბული განთითბა - "შროლად დღედატან არს ეს ბუღბისა და გუბისა - გულს ურბო ეს კი არან არბი მუნსურბისა..."

გ.გ. - დამ, როგორ, ძალიან მომბეჭდვათ ადვილი ბრდა მოვფერბო იკობის ნამოზბინ: "ღღედატან გავტულა უბო რანზე - ამბადებს კაცის ვრტბანას და უუბებებს წებურად ბარბს... თუ იყო გენოსაც იყო დაბადებული, გამოვა შროლად შესამბოთი ნიჟის პატრონა, თუ ნამუდგე იყო განბილი, სამუდლი ნიჟის ადბამბი შეტონეს და თუ ბუნებამან დავილილი მწინა ურბოდ ნიჟი მტარს სტატბტბულ მამბტბებს..."

თ.ბ. - კი, ძირბოდა არს სატყბანას იბსა, რომ თუ ბაჟუბს მხოლოდ რამე მოიხეტრბო იბსა, მისი ლეთობიბუსული ნიჟი სრულად ვერ განთავტრბეს, ვერ განთავტრბეს თაჟის ლეთობიბუსულ შესაბლუბობას სრულად...

გ.გ. - ასეა და ეს არ იყო მხოლოდ იკობის სადტრბული და სადარტული, ახლა იბლის ბოვუნბინო: "ჩემ რომ ვერც დარბობი და უარ-დაუნბელოდ ვიხიზულობ დღედატანისათვის სრულს და დღებაკობებულს გბას სასწავლებლში... ვგ მარტო დღედატან სუდარლოთ არ მუგბავბის. ვიხიზულობთ და ემარტრულობთ იმბტობაც, რომ უფლდა-ქონილ ვრტბებს გახბნა მარტობის ვოვლად შოუბელბობას. მამბ სკოლა ვრტბის გბმბის საბარბი კი არ არბს, ვრტბის დასაგგვარბას, ვრტბის დაბმუბას, დარეკუბას, ვაობისბრბინას - და გან ეს სანურტულია ვითბებებს?"

თ.ბ. - და ეს მხეღობობის გრეველობი იყო საბუთბანი და არტყუბტრბებულა.

გ.გ. - ეს აუცილებული პირობის იყო ლეთობის თუ იკობისათვის. არარტყუბტრბებულა.

საპეწიბრი ერის სულოთი

ლით. ბრწინებულად იცნობენ ილია და იკობს ვოჭოთა ბაჟუბს განათლებას, მისი ლეთობიბუსული ნიჟი სრულად ვერ განთავტრბეს, ვერ განთავტრბეს თაჟის ლეთობიბუსულ შესაბლუბობას სრულად...

თ.ბ. - "ენა ვიავრდეს აწ შეიბლაც, ბარბს, იღბრ ვამთი ჩვენს საკუთარ გულსო"...

გ.გ. - რა თქმა უნდა, იმერული ენობრივი პოლიტიკას, იმპოვტებს, მარბს დამწკნინებო რომ ამ ქვილილით ბენბინა ვიკატბობულობა მწრაბ, ბრბობა არ იბტებოდა ასე ბრდი. ბომბული ნაგულბად ვრტბობდა ვოვლად ამზე და თაჟის შუღლის კარტრბაზე მისი ბადლობბინდვე "სონადამ" მხოლოდა განაგრობ დღედატანდ ილია: "გრბიხულ და ცრბობულ საქობირა ვრტბობდან ბამბ განთავტრბით. ერთხელ და ერთხელ საქობირა ვოვლად, რომ შუღლის გუნბანა, შუღლის კაცად განთავტრბა უწმინდესი და უღებობი ვალა მხოლოდბინა. შუღლის გარბრბამი კი მის სწორ, ბუნებურ სიადგზე დამაბურღელ სწავლანათობის მიღებს გუბობის მიღეს. იბე იკობს ბებრბობი: "გაფიგონაო ბგბაღ, რომელცა

ადიდებს სული ჩემი უფალსა

ხატოთა თაყვანისცემა

ქრისტიანები ხატებთან ელოცულობთ, თავიანთს ვეცნით და ვუმოხვევით კიდევ-
მაგრამ ცოტა ვიცით მათზე

ხატოთა თაყვანისცემის შესახებ გვესაუბრება თბილისის სახულიერო
აკადემიის ისტორიის კათედრის თანამშრომელი გონა ბაზაშვილი.

“გამოსახულება ქრისტესი ქრისტეც
ისევე როგორც გამოსახულება წმინდანისა
- წმინდანი, ისე რომ ორად არც შეუვება
იფოდა და არც დიდება, არამედ დიდება
იმის კუთვნილებაც ხდება, ვინც არის გა-
მოსახული”. (თანე დამსკვლი).

ხატებისა და წმინდა ნაწილების
თაყვანისცემა გამოსახატბა მოკრძალებუ-
ლი პატივისცემით, მათი ამბოროთ,
სწრაფების დანთავა, მკითხი, სასწაულ-
მოქმედი ხატების დღესასწაულებით. მა-
გრამ ამასთანვე გვსჯისა გვასწავლის,
რომ პატივი მივიღოთ არა სახელებს, ან
იმ მასალას, რისგანაც ხატი არის დამზა-
დებული, არამედ თაყვანი ვეცნო მასზე
გამოსახულ წმინდანებს.

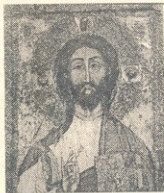
წმინდათა გამოსახულებანი - ხატე-
ბი - წარმოადგენენ უფლა მართლმადიდებ-
ლური ეკლესიის აუცილებელ კუთვნილუ-
ბას, ისინი მუდმივად და გასაცვად მსახ-
ურებენ უფლას, ვინც კი სიკეთით შეე-
ტაბარა.

ქრისტიანულ ეკლესიებში ხატების
თაყვანისცემა ძველი დროიდანვე იღებს
საივრეს. მისი ძველი ეკლესიური გადმო-
ცემით პირველ ქრისტიანულ ხატად მი-
ჩნეულია მაცხოვრის ხელოვნებითი ხატი,
რომელაც უშუალოდ იესო ქრისტემ აღ-
ბეჭდა ტბაღოზე და გაეცხაინა ევსების
მოაგარ აფგარს (აფგაროზს). მსგავსი ვაი-
მოცება წმინდა მოციქულ დავის მიი-
წებს ერთ უბარდებს ხატშიც, რომელ-
საც შექმნა, დაწერა და დიდოცა დეიოსი-
შობლის ხატები, რომლებიც დიდი კრის-
ტანულად და მოქმეებით გადღეცემოდა
თათიდან თათბას.

ქართული და უცხოური წარმო-
ბითი წართებით, ასევე ხეობრივად
მათ ცნობილი მაცხოვრის ამაღლების
შემადგენ მოციქულებსა უფლადწმინდა
დეიოსიშობელიან ერთად ხიონის მოახე

წლი ჰგარეს, თუ ვის რომელ ჰქვენამა
უბეჭდა ქრისტიანობა. დეიოსიშობელს
წლითხაით საქართველოში ჰაღებდა და
მისი მოქმედი ერთი, მაგრამ მას ქვენა ძე
დეიოსისა, უფალი წმინდა იესო ქრისტეც და
უხიარა “შენს ხედვრებულ საქართველო-
ში წარადღენ ანდრია პირველწოდებუ-
ლი, თან წარატანე შენი ხატი, რომელიც
შენს პირზე დაღებით გამოისახება. შენს
წლიად ის ხატი შედგრობებს იქ მათ
მეცვლად უკრისთამოდ”.

დეიოსიშობელმა მოქმედი ანდრია
პირველწოდებულს და ხიონს კანანელს,
მისცა მათ თათბი ხელოვნებითი ხატი
და გამოისტუმრა საქართველოში. ამის
შესახებ ცნობები გვხვდება ქართულ და
რუსულ წყაროებში: საქართველოს
დეიოსიშობლის წილხედის უწოდებდა
უკანასკნელი დროის დიდი წმინდანი სე-
რაჟიმ საროველი, რომელსაც მიწვენი
ცხოვრებისას ხშირად გამოცხადებია

დეიოსიშობელი.

ანდრია პირველწოდებულმა საქარ-
თველოში დეიოსიშობლის ხელოვნებითი
ხატით ბერი სასწაული მოახდინა. საბ-
ოვლოდ კი, იგი დააბრძინეს აწვეურში.
სადაც აიგო ტაბარა. ამ ტაბარისა და ხე-
ლოვნებითი ხატის შესახებ ვითადაწერ-
ვლიც მოვეთხირობს თავის “ასწილან მ-
ტიანებს”.

ამრიგად, წმინდა გამოსახულებით

• ხატები შემოსულია მოციქულთა
დროიდან. ქრისტიანთა დეგნა-შეფრთხ-
ბის დროს, მე-23 საუკუნეებშიც გამოი-
ენებოდა ხატები, მაგრამ ისტორიიდან
ცნობილი უმთბიხე პირობების გამო, მათი
თაყვანისცემა უართოდ ვერ გავრცელდუ-
ბოდა. ხატბრძოლის დროს ქრისტიანები
ხატებს ცვლიდნენ პირობითი, სიმბოლური
და აფგრორული გამოსახულებებით. ამის
დამადასტურებელია კატაკომბების მი-
ღეული ეკლესიური ფურწერის ნაწილები.
მაცხოვარი გამოსახებოდა კეთილი შე-
ყვების სახით, რომელსაც ხელმა კრავი
ჰყვდა, თველების სახით, ღუხის სახით
(ქრისტიანების იმდენი სიმბოლოა, ვარ-
საფრების სახით (უკალიების სიმბოლო)
მეფეთის სახით (სულაშობის სიმბოლო)
მაგრამ ასეთი სიმბოლური გამოსახულებათ-
თა გარდა კატაკომბებს (ცვლებზე აუ-
ღლებზე) და სხვა სახის საყვანეს) აღ-
მოჩნენიდა მორტუქსავე საყვანეების სხვა.
არასიმბოლური წმინდა გამოსახულებან-
იც მაცხოვრის მიწვენი ცხოვრების ეპი-
სოლები, დეიოსიშობლის გამოსახულება
ჩეთილი ხელმა, ყოვლადწმინდა დეიოსი-
შობლის ხარების ხეცნა. ქრისტიანებ-
სათვის უფლა ამაგარ გამოსახულებას
ჰქონდა რელიგიური მნიშვნელობა, რად-
გან ისინი ნათვითი ისეთ აფილებში,
სადაც დეიოსიშობლების აღსარებების
დროს ცრობებოდნენ პირველ ქრისტიანე-
ბთ.

მე-4 საუკუნიდან “უფე დაუფარად,
არა მხოლოდ ტაბრებში და ქრისტიანთა
სახლებში, არამედ სხვა დროს შესანიშნავ
აფილებშიც მომრავლდა ხატები. ახლად
აფიებული ტაბრებიც წმინდა გამოსახულუ-
ბებით ისტებოდა.

ქრისტიანთა მარტობებელი დღე-
ვის დროს წმინდა ხატები სასწაულებით
აფიებრებოდა. სოკრეთით ხატი მაცხ-
ოვრისა, ყოვლადწმინდა დეიოსიშობლისა,
წმინდა ნიკოლოზისა და სხვა წმინდანე-
ისა, მათ მირ მიღენილი სასწაულების
გამო ძველიდანვე წმ. სასწაულომოქმედი
ხატის სახელით არის ცნობილი.

29 აგვისტო (ახალი სტილით II სექტემბერი) თავისკეთა პატრიონისა დედულისა წინასწარმეტყველისა, წინამძღობისა და ნაოლისმცემლისა იოანესი.

8 სექტემბერი (ახალი სტილით 21 სექტემბერი) შობა ყოვლადწმიდა დედულისა ჩვენისა დევიმოსთელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა, ლეონისმოპოვება.

14 სექტემბერი (ახალი სტილით 27 სექტემბერი) მსოფლიო ამაღლება პატრიონისა და ცხოველმყოფელისა ჯვარისა, ჯვართამაღლება

თახისკჳთისა ორანჳ ნაოლისმცემელისა

იოანე ნაოლისმცემლის თავისკეთა არის დიდი საკლესიო დღესასწაული. აღნიშნავთ მას 29 აგვისტოს (ახალი სტილით II სექტემბერი).

იოანე ნაოლისმცემელი ჰქროდო მუცემ შუიქერი და სასერბოლუმო მანკა. ახალი აღთქმის წინასწარმეტყველი დარწმუნებულ ამხელდა მას, რაკი ჰქროდო ცოლად შერთო თავის მძის, ფილესეს, ცოლი. იოანე ამბობდა: "არა ჯერ-არს შინა, ვითარმცო ცოლად გავუა მძის ცოლი შერ" (მარკ. 6,18). სასერბოლუმო დედოფელ ჰქროდიას ნაგონებით ნაგლო მუცემ იოანე. ქალს აოლისმცემლის საცლილი სურდა. მაგრამ ჰქროდეს "შინადა ერისა მძის, რამეთუ ვითარცა წინასწარმეტყველი ეტყა მათ იგი" (მათე 14,5).

იოანე მუცე აყავებდა და პატებს სცემდა იოანეს. მას იცოდა, რომ იგი "ყოი მართალი და წინადა არს, და სცედა მას და იმდინის მძის და მრავალსა პატებსა უყოფდა და ჯვარსხად იმხელდა მძის" (მარკოზი 6,20). მაგრამ ჰქროდე მუცე თავისი სურტი ხანათისა გამო ეკრ წინადაშედეგებოდა ჰქროდიას.

ჰქროდემ დაბადების დღისთვის დიდი ნაღობი გავაძახადა. მუცეს ძალიან მოეწონა ჰქროდიას ასულის ცეცხ და "ფოცი აღუქრა მას მიცხად, რამცა ითხოვის" (მათე 13,7). სალონია დედას დავითობინა და ითხოვა "ღანკითა თავი ითიყვ ნაოლის-მცემელისა" (მარკოზი 6,25).

ჰქროდიამ კარგად იცოდა მუცის ხანაითი და ეს მარჯვე შემთხვევა გამოაყენა. ღვინო დამძიმებულ ჰქროდე ძალიან შეწუხდა, და მარად სიტყვა ეკრ ვაძებს. "და მარათვის თავი მისი ღანკითა და მიცხეს ქალსა მას და მან მართოთა დედასა თქესა" (მათე 13,11).

იოანე ნაოლისმცემელს თავი მოკლეს მაცხოვრის ამქვეყნური მოღვაწეობის მეორე წელს, 29 აგვისტოს (ახალი სტილით II სექტემბერი). ეკლესია ამ დღეს მამამ მარხებით აღნიშნავს.

ღვთისმშობლობა

შობა ყოვლადწმიდა ლეონისმოპოვლისა არის ათორმეტთავან ერთ-ერთი ურბაცი დღესასწაული და ეტობობი მას 8 სექტემბერს (ახალი სტილით - 21 სექტემბერი).

ესაღვალთა ქვეყანაში - იველიში ცხოველობდნენ საკმოდ მდიდარი და ლეონისმოპოვში ცოლ-ქმარი - თაკიმ და მან. ქმარი დეით მუცის შობამისაველი იყო, ხოლო მისი

მუცელე - არან მდედლობაყრის. მათ შორი არ ჰყოფიდა. იმინი დიდხანს ევედრებოდნენ ღმერთს მშეკეთების შეტენას, ბოლოს აღუქვეს: თუ შოელი ეთხოვებოდი, უტრე-ეხსნავე მშენარადენ მას. ღმერთმა იმინმა მათი ჯვარება და საკმოდ ხინდაშობულეს შესხინა ახელი, რომელსაც დაარქვეს მარიამი.

ღვთისმშობლობა ქართველი ხალხის საყვარელი დღესასწაულია. მას შობლი საქართველო ხეობობს, ვედა ეკუთხება არის ამ დღის ხეობობის ტარებები.

ღვთისმშობლის შობის სახელობისა თბილისში დიდხანს და მეტეხის ტარებო, ქუთაისში - გელათის ტარებო.

ჯვართამაღლება

მსოფლიო ამაღლება პატრიონისა და ცხოველმყოფელისა ჯვარისა არის ათორმეტთავან ერთ-ერთი ურბაცი დღესასწაული. ეტობობი მას 14 სექტემბერს (ახალი სტილით - 27 სექტემბერი).

ეკლესიური გადმოცემით ამბობამ ცოცხლებს გამოსხვიდალ თავის მისწულ ლობს დეწუნეს სასჯელი: იერუსალიმის ახლოს მანამი ნაერო ეკობარისის, ნახოს და კვარის გამხმარი რტუბი და მანამ მოერწეა იმინი, სინამ არ აშენებდებოდნენ. მათი აშენება იტუხებოდა მისთვის შტდობის ნიშანი. ყოველიღორად რწუნედა ლობი ამ რტუბეს და რამდენიმე წლის შემდეგ ეს რტუბი განწვლედა და ერთ ხელ აღმოცნდა. სოლომონ მუცის ბრძანებით ეს ხელ ურბად გამოევერებინათ იერუსალიმის ტარობის მშენებლობას, მაგრამ მშენებლობის ურბად-დღეობის გამო სირიის ვეჯდით დარბა მტკიცებულ. ბოლოს ძელი ტარბონან საყ-

რბულე გასდეს და დიდხანს ხიდალ ემას-რუბოდა მდედლებეს.

იგი ქრისტეს ჯვარცემისთვის გამოიგონეს სწორედ ეს ძელი და მაცხოვრის სოცლილს შუმდე ყოვლადწმიდას მამამ მანამი დეფეს. მასზე რომაელებმა წინამართული საცრეს აღმართეს.

მე-4 საუკუნეში რომის იმპერატორმა კონსტანტინემ და ღვთისმამა ელენემ სცადეს აღმოქრბათ ძელი ჯვარისა. ელენე დედოფლმა დიდი ძებნის შემდეგ 324 წელს წარმართული ბოძობის ქვეშ ირ სხვა ჯვართან ერთად აღმინადა ვოლკობის ჯვარი, რომელსაც ერთი შეტებით განკურნა ავიდიფოფო და აღადგინა მეცარია. იერუსალიმის მონაწილესა პატრიარქმა ჯვარი შიარზე გაიღო და იმპერატორსა და დედოფლს წინამძღობლით ურბოცხე ხალხობან ერთად აიტანა მადლი მამამ და აღმართა. ხალხმა დიდი პატრუისცემით თავიან სეა ჯვარს სწორედ ჯვრის ამაღლებას ეტობობით ჯვართამაღლების დღესასწაულეს.

მე-7 საუკუნეში ეს ჯვარი ირახებოდა იერუსალიმის ჯვრის მონაწილემ, შუმდე სასრესლებმა გაიტყვეს და ისე დაბარბანა იმპერატორმა იტალიამ.

წინადა ჯვარი დეფეს ასობით პატარა ნაწილად და გავსაწუნეს შოილელის სხვა-დასხვა ქვეყნებს. დიდი ნაწილი დარბა იერუსალიმის სასტრეობარტობს. ამ ჯვრის წინადა ნაწილები ნამითბრანს საქართველომაც ჩატრანებოდა სევერცხოვლის ტარობს ჯვარ-მა.

მე-4 საუკუნეში იმპერატორმა კონსტანტინემ საქართველოს გამოეგონა ვოლკობის ჯვრის განიგი ფიცარი, რომელსაც დეფესი ეღა მაცხოვარის, ვიორე მე-12-ის მუფობის დროს ეს სწინადა დაეკარგა.

ჯვართამაღლების ეკლესია მამამ მარხვით აღნიშნავს.

რუმბიკას უმღებობა 606/7 მხანდალ0360

აი, ისტორია

თეიმურაზ გვახცევლაძე
ოცო თუ არა ცხვხი "კალაპი
აზხსახუთისსა და აკუჰალთისს"
მე-8 სსპუხეშო?

წესს წარღობ - აფხაზთთან დაკავშირებული ჩანარების ჯვარედინის მატარებში (ვახ. ბურჯაღის რაიონისა", 6 (II), 1996 წლის ივნისი) - აღნიშნული გვაქვს, რომ "ქართლის ცხოვრების" შემადგენელ ჯვარედინულ ჯვარედინისათვის მიწერილ მატარებში დასტურდება ტერმინი "აფხაზთთან" ფართო მნიშვნელობით, მიუღწეველად საქართველოს აღსანიშნავად გამოყენების 7 შემთხვევა, რაც არანაირად არ შეიძლება აფხაზის ენის, რაღაც არ შესაძლებლობა სათანადო გაიჭინ, მე-5 საუკუნის რეალურ ისტორიულ ვითარებას იქვე ვკარავდებით, რომ ჯვარედინული ტექსტის რედაქტორებს-მეცხედ მოხდარი უნდა იყოს მე-12 საუკუნის მე-2 ნახევრიდან მე-15 საუკუნის მე-2 ნახევრამდე გაწეული ქართული ჯვარედინისათვის მიწერილ მატარებში ტექსტის შემდგომში ანალიზს ვკეთებთ, რომ უსიტყვოდ ანთვივ ვითარება იმდენ მატარებში სხვა აფხაზსაც ვგულისხმობთ მატარებში იმ ნაწილს, რომელშიც მოიხსენიებოდა არაბთა დასაქმების საქართველოში 737-738 წლებში ბურჯაღის-ბუჯაღის (გრუგ) სახელადობით ამ ნაწილში, ვრცელად, ნათქვამია, რომ არაბთა მერს მართლაც დასივრის შემდეგ ქართლის სამხრეთის სტეფანოზის, რომელსაც ქართულ ტექსტში მუდამ მოიხსენიებენ, სარგისთან განადგურდა თავისი მისი სახელი და ქრება გარეთ თავის ვაჭებს - არჩილს და ბარბს, განისხილნათ თან ვაჭრულ და მოხარბთ ერთად გადიდებ დასავლეთ საქართველოში, რომელსაც მამნ ვერის ქრება სტეფანოზის უცნობის ვაჭრს არჩილს კი თავისი წილი განსაკუთრებულად სხვადასხვა ადგილს და შეუერთდა მისსა და მამნს საქართველოში შემოსულმა ბურჯაღის დასაქმებულ ტექსტის თითქმის მიუღწეველად ვაჭრისა დასაქმებულ მათი შემდგომიც დიდებდა სტეფანოზის და მის ვაჭრებს, რომელსაც ამასთანავე აფხაზთაში ვაჭრისა, ტექსტში წერია:

"და მიღეს ვრცელს ბურჯაღს ვრცელი კაცისა, და დასაქრა კარი დარბილისა, დარბილისა, და ბურჯაღს ვრცელი ქუარისა და ურბაღდენი ციხის ვრცელი სახლარსა და ქართლისათა, და ვითარ ცხა, რამეთუ შედგინა ქართლისანი და ვრცელი ნათესავნი მათნი წარუდგეს ვრცელს და ბურჯაღს კალაპი დასავლურს აფხაზთა, შეუღა კალაპის მათსა და ბურჯაღის ვრცელი ქუარისა და სთავრენი ქუარისანი ვრცელისანი, და ციხე იგი სა-ხლად რამელ არს ციხე-ვრჯი, შუბურსა, და შეუღო ზღუდა, სახლ-

ვარი კლისორისა, და მოსლესა მათსა კალაპისი იგი თობარსა.

და ვითარცა შეუღო ვრცელს კლისორსა, რომელი მას ვაჩსა იგი სახლარსა სახლარებისა და საქართველოსა, და შეუბურსა ქუარისა აფხაზთისა და აფხაღდისა ციხეს, და მოღა ციხეს ანაკოფისსა, რომელსა მათ არს ხატი ვრცელს წმინდის დიონისიმობისა, არა კაცობრითა ხელთა დაწერულს, არამედ ზეგარდეს, რომლისა არაუბ უწყის - ვანა იგი ბორბული იმეთი თავის ზღა მის ვრცელისა..." ("ქართლის ცხოვრება", ან დღევანდელი ნუსხა, თბილისი, 1942, გვ. 149-150).

მატარებში ეს ნაწილი დიდი ხანა იქცემის ქართულად და აფხაზ ისტორიკოსთა ვრცელდება და ძალზე მოკლებული არის მათ შორის. ამ ცნობის საუკულებელ თითქმის ერთმანდ აბტკიცებენ, რომ მე-8 საუკუნის 30-ან წლებში საქართველოს (უკუ-ვერისის) და ბიზანტიის პოლიტიკური სიხლავარი გადიდა ცხუმის ახლოს, მდინარე კლისორის რამ ცხუმს ამ დროს უკვე ვაჭრთაბული ამავთისა (ანუ აფხაზთისა) და აფხაღდის სავითო ტერიტორიაზე იგი; რომ ცხუმის მოსახლეობა იმდენი ზეგარდეს მათად აფხაზური თუ არა, ვაჭრებებს ვახლუ მდარს მათე ვრცელს; რომ ეს ცნობა არის ტერმინების "საქართველოსა" და "ცხუმის" გამოყენების უცვლელს მავალით და სხვანი, ზნობთ ციტრებულ ცნობას იმდენად სხლად და უკუვალად მათმდებენ, რომ დასავლელად მოსახრებათ მიმდევარი ატრების ურბაღ ნათესავსაც კი დიდი აფხაღი დასაქმებოდა, საწუხაროდ, ამ ცნობის აფხაღდისობაში იქვე ვაჭრებობით არაის შესაძენია, თუ არ ნათესავთ იმ ვაჭრებს, რომ მიღლიანდ მატარებ, რომლის ბარბითა სახლარდება "ციხეებისა და მოქალაქების ვახტებ ვრცელისა" და მოვითხრობის საქართველოს ისტორიას მე-5 საუკუნიდან მე-8 საუკუნის ბურჯაღის-ჯვარედინულ, მეცხედართა ერთ ვაჭრებს არა ნაწილისაც შეუღა იმხველებს მათისა და ჯვარედინის კალაპის მავრებებს შორის იმ ნაწილს, რომელშიც აღწერილია ძირითად ვახტებ ვრცელის ციხეების, მერ იგი ნაწილს კი, რომელსაც ვაჭრთაბული საქართველოს ისტორიას მე-5-8 საუკუნე-

ში, უცნობია ატრების დამოკლებულ იმხველებს მათისა, რაც მოვარის, ბრუე ილია ამხელის შემდეგ მატარების ქართული ტექსტი დატრებულად არაის შეუღებოდა მე-12 საუკუნის ბურჯაღის ნახევარსა შესრულად ბულ "ქართლის ცხოვრების" ძველსიმოზრთარებმანთ, რომელშიც მიუღეს 300 წლის უფრო აღნიშნულა, ვინც "ქართლის ცხოვრების" ქართულ ხელნაწერთა შორის უკლებლს, მე-15 საუკუნის ბურჯაღის ნახევარში (1479-1495 წლების შორის) ვაჭრებოდა ან დღევანდელი ნუსხა.

ზნობთ მოსახლეობის ცხუმს ცნობის ბურჯაღის ცხოვრების დამწერლის შესახებ "ქართლის ცხოვრების" ძველსიმოზრთარებმან ქართულ ტექსტზე უფრო მათად და ასეა წარმოდგენილი ბურჯაღის ვრცელს - დამოკლებულად არაის კარი და ათხრა კაცისის მათის საძვინებელი, შეუღო, რომ ქართლის უფრო ვაჭრებ ვრცელს და აჭრად აფხაზისა, ვაჭრებუ მათ და ათხრ ციხე ვრცელს, მუღად ანაკოფისის ციხეს, სადც იგი დიონისიმობის ხელნაწერული ხატი, რომელიც არაის იღილა, თუ სადც იგი, რაღაც იმეთის ის ვრცელს მათს თავზე" ("ქართლის ცხოვრების" ძველსიმოზრთარებმანი, იღ. აფხაღის გამოცემს, თბილისი, 1953, გვ. 195-196). როგორც ვხვდებით, თარგმანი ძალზე ვარსებობდა ქართული ტექსტისაგან მათს სავითოდ არ იმხვენება არც კალაპისის (კლისორის) ზღუდა, არც სავინებულ საქართველოს სახლარსა, არც დარბილს, არც ცხუმს და არც აფხაღდის, არც კალაპისის თობარს, მამნ რაღაცეა შენარბილებული ცნობის ანაკოფისის ციხეს არსებელი დიონისიმობის ხელნაწერული ხატის შესახებ, აქ წამოიჭრება საკითხი ხომ არ არის ტექსტი შემოკლებული იგიო მათის მოაფხვრელის ბურჯაღის მავარი ვაჭრებს საუკუნებს ადრის ის ვაჭრებს, რომ სიმოზრთარებმანი აფხაზთთან ანუ დასავლეთ საქართველოსთან დაკავშირებულ ცნობებს არ დასტურდება არც ამ წერტილის დასაწერის აღნიშნულ დანარბან 7 შემთხვევაში, რაც თოლად იმხვენს, ვაჭრად ამისა, დასავლელად რვა შემთხვევაში რომ საქმე ნათესავად არ უნდა გვეტრებოდა მოაფხვრელის ნაღვრობი, კარგად ჩანს აჭრად, რომ ხატი არაის, ვრცელთარი დამოკლებულად ამხან ვრცელს ვაჭრების მათის მოაფხვრელის ასეა ვარსებობდა დანარბანებს მათეცამათე დასავლეთ

უკვლავება ღვაწლისა

უკვლავება მაცლიერებით

მიხილნენ წლის 25-27 თვის ბავშვების სახელმწიფო უნივერსიტეტში გაიმართა საიხსნელო სამუშაოები სხვა, რომელიც მთავრად გამოჩენილი ქართველი ენათმეცნიერის, საქართველოს და უკრაინის ბავშვთა მეცნიერების დამახორბელი მოღვაწის პროფესორ ვიროვი როგავის დაბადების 90 წლისთავს.

ყო სიტყვა, მოვრებები, თუკა ბატონ ვიროვის ქუთაისში მოღვაწეობის შესახებაც კიდევ უფრო ბევრი სათქმელი დარჩა.

ვიროვი როგავი 25 წლის ბავშვობაში და 17 წლის ხელმძღვანელობდა პედაგოგიური ინსტიტუტის ქართული ენის კათედრის ფასდნეუბელი მისი ნაღვაწამდებანი. თუ ქართული ენის კათედრა მაშინ ერთ-ერთი უზღვიერებანი იყო არა მარტო ქუთაისის ინსტიტუტში, არამედ რესპუბლიკის სხვა პედაგოგიური ინსტიტუტების ქართული ენის კათედრებს შორისაც, როგორც არაერთხელ აღნიშნულია, ეს - იმიტომ რომ მის განიებელი იბრულ-კლასიკურ ენათა თვალსაზრისი მკვლევარი, ფართო თვალსაზრისის მქონეობა და საუკეთესო პედაგოგი ბატონი ვიროვი როგავი.

ბატონი ვიროვი კითხულობდა ძირითად კურსებს ქართული ენისა და ლიტერატურის ფაკულტეტზე აზიანებდა ასპირანტებს, წარმატებულად კათედრის წევრის სამეცნიერო საქმიანობას უშუალოდ მონაწილეობას იღებდა კათედრისთან არსებულ სტუდენტთა საერთაშორისო წრისა და მუდმივმოქმედი სემინარის შემსაბამში.

თბილისიდან ყოველ ორ კრებაში მამოვიდა, ჩამოვიდა და თუ არა, მაშინვე განიღებდა ზღაპრულად მუშაობას, რაც ინტერესის ბაღით მისი არაერთის დროსაც გრძობდნენ.

ბოლო, რადგან უკვლი ცდილობდა, დავალება კარგად შეესრულებინა და პირნათლად დახვედროდა მას.

ხევის კურსს ბატონმა ვიროვმა წავითხია ენათმეცნიერების შესავალი, თანამედროვე ქართული ენა (მოთხოვლითა, სინტაქსი) და სხვა უბანი.

სტუდენტები კარგად ვერანობით, რომ ხენ ვასწავლიდა მქონეობა, რომელიც

ვის იწყებდა სწავლით არავინ ვადიოდა დღისთან და მაშინ ვერანობის მიხედვით გამოიძახებდა. ენის გვარაც თვალში უკვამ მოხედვითა ამის გამო სტუდენტებს ხალხურ კიდობს დეკლაც კო სოხისეს ("სტუდენტმა თუკა ხირვენი ვიხარ, ვერან მოვა ხელმედიო, გუთხედ სურსედიო - როგავა ხის ცხესხედიო.")

ვიროვი როგავი, როგორც მცენებრისა და პედაგოგის,

გვეცნობდა საკუთარი კვლევის შედეგებსაც არ დამოწმებდა ბატონი ვიროვის შვედულობა უფსანიანის ხარისხის ფორმებზე, ხაზრეფიქების, კოვინიულობით ი მოთხევის, დეკლტურად გარდამავალი ზმწების, ერთბაშო კონსტრუქციის, პიპობაქების გუნვისისა და მისი. საკითხებზე ხანაწრებზე ვეგნარდა, რადგან ბევრი იხევი საკითხი იყო ხელმე განხილული, რასაც ლიტერატურაში ვერ ვპოვიდათ.

ბატონი ვიროვი ირცელი მყოფების დიდ ბატონისკენა და მოკრძალებას იწყებდა, სტუდენტებს შორის კ. - ცოტა შიშაც ზოგად დეკლაცის შეწყვეტა ხელმე და გამოკითხ

როგორც პროტებს, სტუდენტებს კოვლი ვადიოდა ქართულ ბატონი ვიროვი ხიკვის მოხედვით ადამიანი ვახლდობა ძალიან დიდ დროს უბობდა ასპირანტებს, სტუდენტებს, კათედრის წევრებს. ამ სტრუქტურის ადვირაც ბევრჯერ გაუწია დამხმარება. ბატონი ვიროვის მათობითა და სუფსხედილობით დეკლაც და წავითხივ სტუდენტმა ორმა მოხსენება რესპუბლიკურ კონფერენციას ვიროვი როგავის რეკომენდაციით მიმოდეს ქართული ენის კათედრაზე ხაქუმად.

ბატონი ვიროვიმ ქუთაისი მაშინ დატოვა, როცა ქართული ენის კათედრა საკ

მათი მხარეზე მუშაობდა მისი სამეცნიერო ხარისხის მქონე რამდენიმე წევრი ჰყავდა.

წამოხელის შემდეგაც არ გაუწყობია ამ ქალაქთან კომპანი და მცენებრების - მომწერა ქუთაისელ ნაცნობ-გონობებს ძალიან თბილად ხვედებოდა. მასხოვს, მეც გამაზნებდა დისტრუქციის დაცვის წინ, "არ შეშინებო", გამაწოხობდა, სტუდენტების დროსაც ვერანობით ვიროვი როგავის მამართ უსაზღვრო მადლოებრებს და უბიძგს მოკრძალებას, ალბათ, განცების სება იყო, ყოველთვის რომ მესხობებოდა, გარდაცვალებამდე ცოტა ხნით ირცე გამოქვეყნებულმა მისმა ორმა სტატიაში ხარისხის პიპობაქის საკითხებზე სწორედ "სულზე მომხსნო", ისე დამეხმარა სეკარი მკვლევების სინტაქსის კვლევისას.

პროფესორ ქაქევიან ლომთაობის გულითადი მხარდებით გამოხსენებულმა, ვეგნედი ამ ორი დიდი მცენებრის შეწყვეტა და ვიხილავ რომ წავითხივთ გამოხსენებულ ვათავალსწინებულნი ხემა ნამართი, უბოკლეს დროში წავითხივს, ბატონმა ვიროვმა დაცული პატრი - ყოველივე ხემა პატრი და წიქის გრძობობა.

ვიროვი როგავი ამ გამორჩეულ ადამიანთანა რიცხვებს გუთხეწობდა, რომელიც შესახებაც იღობ თუკა "იბისთანა კაცია, რომ სათქმელი სეგა და ან უბიძგს გრძობს თავის მის თვალგადამაწვდენელს კათედრებს ერთბაშოდ თვალის გადააწვიდნო მოვლიდა და უკვლავიც ამ არ იყო, რომედი ამ მხრიდან დეკლაც ვერება, რადგან ყოველი მხრიდან დიდებული სანახივითა.

მოწინებანი ენის თავის მასწავლებლის ნათელი სხივების წინაშე და უსაზღვრო მადლოებრებს ამ მოგონებით გამოვატავებ.

ქართული ენა

ქართული ენა

ვაგრაძელება, დასაწყისი
იხ. "ბ.ე." N 2-8
ლექსიკონის
სახეობანი და მათი
გამოყენება

(განმარტებით, თარგმანით,
სინონიმით, ეტიმოლოგიით,
იმინიმით, ორთოგრაფიული,
ინფიქციული ტიპით
ნოლოგიით)

ლექსიკონი არის წიგნი,
რომელშიც ვარკვეული წესით,
ჩვეულებით, ამანის რიგის მიხედ-
ვით, ჩამოთვლილია ის თუ ამ
წნის სიტყვები ან რომელმე დარ-
ვის ცნებები, მოცულება მათი გან-
მარტება.

ლექსიკონები თავისი ავ-
ბულებაში და დანიშნულების
მიხედვით სხვადასხვადას: გან-
მარტებითი, თარგმანითი, ორ-
თოგრაფიული ტერმინოლოგიური
და ამ (ლექსიკონის შუამავის
პროცედურის შემწეულიად დარგს,
როგორც ვიკით, ლექსიკოგრაფია
წოდება).

განმარტებითია ლექსიკონი,
რომელიც იმევე უნებ შინის ხი-
ტყვის მავალიად, ზეზანი - პარ-
ლი (კუარ) დეზუბ, აჭრის
ან ქვისა. სახლის კვლელში
შეიგნად დარტებული; ოცნება -
მის წარმოშობა, რის განზო-
ცოდებას სასურველია, სასამ-
ოფის საინტერესო რამზე ფუქი-
სინჯავს - ველადანით ათვა-
ლიერებს, უკერძებს, ამწეებს,
განსილავს.

პირველი ქართული განმარტე-
ბითი ლექსიკონი - "სიტყვის კონა",
- შედგენილი ლეხი შერკლბს, მუ-
კილი და სახიფათო მიღწეში
სულხან-საბა ორბელიანი. სულხ-
ან-საბას იმითი, ქართველს მან-
ამდე ქართული განმარტებითი
ლექსიკონი, მერამ იგი დაკარგე-

ლა. სახას "სიტყვის კონა",
რომელშიც 17000-მდე სიტყვაა
აზრული, უდიდესი მნიშვნელობის
მჭირე პირველხარისხიანი
ლექსიკონია. ახ სახელეული ზო-
გრობით განმარტებული:
ბუბე - ქართლი თველი აა-
დგარი - სხვათა ქუა, ქართუ-
ლი საკურებელი წინა; შური
არს შეზარებას სხვის კდოლ-
სა ზედა.

19-50-64 წლებში გამოიცა
ქართული ენის განმარტებითი
ლექსიკონის რვატომეული (ა.
ჩიქობავას საერთო რედაქციით).
იგი 113000 სიტყვას შეიცავს.
თარგმანითა (ანუ პარალე-
ლური) ლექსიკონი, რომელიც
ერთი ენის სიტყვებს უფარებს
მეორე ენის მნიშვნელობის მიხედ-
ვით: დედა - мать, sister - და,
თარგმანითა, მავალიად, ქრ-
თული ლექსიკონი (დ. ჩუ-
ბინაშვილას, 1887 წ. განმარტე-
ბით გამოიცა 1984 წ.). რუსულ-
ქართული ლექსიკონი (ნ. ჩიხი-
ნაშვილას, 1832 წ. რა ტრადი-
ციული გამოცემით გამოიცა 1971 წ.)
ინგლისურ-ქართული ლექსიკონი
(თდა ა. ვეჯორაძისთვის, 1975
წ.), ქართულ - ვერმანული
ლექსიკონი (ტ. მჭერტვილას, 1960-
74 წ.წ.), არაბულ-ქართული
ლექსიკონი (ტ. წერეთლის, 1951
წ.) და მრავალი სხვა.

წევნიან მოწოდება უძველესი
ქართული ლექსიკონი სწორედ
თარგმანითა. ესა იტალიელი სტე-
ფანი პალეონის და ქართველი
ნიკოლოზ ორბელიანის შერე შედეგ
ნოლი და 1629 წელს რომში
გამოცემული ქართულ-იტალიური
ლექსიკონი. მისში შედგება 3084
სიტყვა დოკუმენტალი სიტყვები
სა მხედველს პირველ სივრტში
ქართული სიტყვების წარმოშო-
ბილი, მეორეში - ქართული სი-
ტყვის დანიშნულება ტრადიციუ-
რად (ეს ქართული სიტყვა დი-
ქციული დანიშნულება ასობით), მე-

სამში კი იტალიური შესიტყვ-
ვის მოცულება მავალიად ამანი
- abano - Bagno, აგუა - acqua,
Comunitone, სტეფანი პალეონის
და ნიკოლოზ ორბელიანის ეს
"ქართულ-იტალიური ლექსიკონი"
პირველი ქართული სამცხედ
წიგნია.

არსებობს ხინონიმითა
ლექსიკონები (სინონიმის სიტყვა,
რომელიც მნიშვნელობით სხვა სი-
ტყვას ემთხვევა ან ძალიან უახ-
ლოვეებს მას, მეტებით შეზარ-
დავით კი განსხვავდება მისგან).
ასობით მავალიად ა. წუ-
იმანიის შერე გამოცემული
"ქართულ სინონიმის ლექსიკონი"
(1978 წ.). ორივე მავალით ამ
ლექსიკონიდან: მიმინილი, გემო-
რი, დამკარი, უკრებინეული, ზო-
მიანი, ამქრა, დამიბისი, ხინონი-
მი, შესტყულის, დამყალი.

ქართველანი, მეტრეზიტყვას:
კვლი, ნაკვლევი, ნავრძალი,
ნავტეფილი, ნავტეზი, ნამუღლი,
სინაქრა, ნავალი.

თუ სინონიმითა ლექსიკონში
ერთი და იმევე ამ შერევის მნი-
შვნელობის სიტყვები წარმოშო-
ბითი ვეჯორაძისთვის, იმინიმითა
ლექსიკონი ამანის რამზე არს
განყოფილი ისეთი სიტყვები, რომ-
ელიც ერთნაირი ბუნების შუდეგ
დაზიბისით ამან, მერამ გან-
სხვავებული მნიშვნელობის იქნე-
ბავალიად.

ბიკი - 1. ფრანგ. pic - მისი მწვე-
კალი უზღველი წარტედა.
2. ფრანგ. picque - სათამაშო
ქალაქში (ბანკში) თვედა რაც
თვედა (ვეჯორაძის ქალი, monogram
შედა).

ეტიმოლოგია, როგორც ვიკით,
ქართულენოვანების დარგით,
რომელიც სიტყვის წარმოშო-
ბას, შედეგობას, თარგმანე-
ვლ მნიშვნელობის შეცვლის მავ-
ლიანობისთვის ავილი სიტყვა
"ჰიაკონია" - ადვილბის წინა
ობისამას დანით დანიშნული კო-
ცონი (ესეოთ კვდამების მან-

ფრინობს). პირველი ქართველ-
ის ვარკვით, ესა კომპოზიტი
(ანუ რთული სიტყვა): ჰიაკონია,
რომელიც მომხმარებებს წინა-
კოლო-სიგან წეს (დელიან (მტე-
კედებს დოკუმენტული და მისი
იტალიურ-კავსიერი ქათა შინავ
შეგბით), ხოლი კოცონა, - მდე-
ბული კოცონა-სიგან კონე-
სისებურად ამბავებულებს,
"აკოცონავენებს" სინჯავს. ასე-
თა ამ სიტყვის ეტიმოლოგია.

1990 წელს გამოიცა
"ქართულენოვანი ეტიმო-
ლოგიური ლექსიკონი" (პ.
ჩიქობავას და შ. სარგველიანის).

ორთოგრაფიული ლექსიკონი
ამანის რამზე წარმოშობითა
სიტყვების და მათი ფორმე-
ტიონის, მართვებულად მხედვე-
ლი დარგითა ("ორთოგრაფია"
ბუნარელი და სწორედ წყარს ნი-
შავს). ორივეთველ ლექსიკონ-
ში სხვადასხვა უმრავლესობა ფორ-
მაცა შეტანილი, რომელიც შე-
იღვე შეიკვლეს სარტყტეტიკური
ქანში ასეთ შეიხვების იმევე მი-
თითებულია მართვებულ, სწორი
ფორმა.

წარმოიშობა რამდენიმე ნო-
მინეულს თოფრინის და იგი ვეჯო-
რეშვილის "ქართული სის ორ-
თოგრაფიული ლექსიკონიდან"
(1968 წ.):

ასირულენების ასირულენ-
ის; აჭრულენება
[ასრულენ] [და არა ასრულენ]
[ასრულის ეს არა] გამოზი-
დას

[პიტყვილოგური პიტყვილო-
გურისა ეს არა] პიტყვილოგური, პი-
ტყვილოგურია, და ამ

როგორც აღნიშნული, ჩვეუ-
ლებით ლექსიკონებში სიტყვები
დასტოვებულია თვეჯორაძის ასეთ
სის მიხედვით, ეს პირველად მო-
თავებულება ა ასობით დარტე-
ვლი სიტყვებს (ასარება - ამანი,
აკონია), შერევი - ბოთი (ბოთე
ბავა), გეთი (გელა ბევის) და
ა.შ. მავრამ არსებობს ისეთი
ლექსიკონები, რომლებშიც
თავდაპირველად იტყვება ა ასოზე
დამოკიდებული სიტყვების (მა-
კეთება, მავა მავალი), შერევი
- ბიზე დანიშნულებული ფურკების
(კაკობი, - ნინამა, უკვბი-ო),
შერევი - გიზე (ქავე-ო, აღვა-
ო... ვუშავ-ო.) და ა.შ. ასეთ
ლექსიკონებს ინვერსიული

წერილებს ე. ი. ინვერსიულია ლექსიკონი, სადაც სიტყვები აღმდგენელია შიში ბოლოდრი ასოების (ბგერების) მიხედვით (სახელობა პრეფის ნიშნა ი მხედველობა არ მიღებს).

ინვერსიული ლექსიკონი დიდ აღმდგენებს უწევს შეცნობის-სეცილისტებს საგრძობად უსუსუტებს შიში შიშობა ინვერსიული ლექსიკონში ერთად წარმოადგენილი მაგალითად, ფერ-ზე დაბილიებული ველა სიტყვა (თავდასრულებლ უნდა მოიძებნოს რ), რაც საშუალებას იძლევა შეუმოწველი ქართული წის სანტრესი თავისებურებანი ფრთა სახელდებათ: აღუღისფერი, ჩლისფერი, თქროსფერი, ცისფერი და ა.შ.

დიდი მნიშვნელობასა ტერმინოლოგიური ლექსიკონები, რომლებიც მრავლად გამოცემულია ქართულ ენზე (ტექნიკური, სასტაციო, თეოლოგი, სპორტ-ანატიკური, მუსიკალა, ზურთომბიძეებისა და სხვა). ტერმინოლოგიურ ლექსიკონში ამ თუ ამ სპეციალობის სიტყვები, ტერმინები აღრიცხული წყვედურთ ამ ტიპის ლექსიკონში სიტყვა განუმარტავია ხელში. მაგრამ ხშირად ტერმინოლოგიური ლექსიკონები განმარტებითიც არის.

არაერთხელ აღწინაა რომ ლექსიკონებში სიტყვები, წყვედურთ ლეგებს ამანის რიგის მიხედვით, მაგრამ შეუძლებს სიტყვითა დაღავებს ბუდეებად. ანგარი დაღავებისას ამოხველ სიტყვასთან მოყვრის თავს მისგან ნაწარმოები ველა სიტყვა ამის მიუხედავად, თუ რა ასობა იწვევა იგი. მაგალითად, სიტყვისთან სახლი ვაჭარებს ვაღასახლებს, ვახახლებს, დასახლებს, მოსახლე მოსახლებს, სასახლად, საპოსახლო, სახლკარი, სახლკარიანი, სახლობს, უახლავარი და ა.შ.

ბუდეებად დაღავების დროსაც თვით ბუდეები ამანის რიგზე არის ხელში ვაჭარობილი და ბუდის მიგნით სიტყვითა თანამდევრობაც ამანის რიგს მისდევს.

(ვაკარტულება იქნება)

“ქაბათა ქაბა ნიკორწმინდას”

გაგრძელება. დასაწყისი
თბ. “ბ.ე.” № 6-8

რაიკ ლექსში “შთაწმინდას მთავარე” გამოიკვეთა ხელთაყნების საკითხი, ანუ “ქაბა აღმდგურების, პოეზიის, რომანტიკისში”, უწარინი იქნება აქვე განვიხილოთ ლექსი “ქაბათა ქაბა ნიკორწმინდას”. ამ ორი ნაწარმოების შექმნის თარიღი ათეული წლითაა დაკავშირებული ერთმანეთს, მაგრამ ლექსში “ქაბათა ქაბა ნიკორწმინდას”, ესაუბრობ “შთაწმინდას მთავარს” განხილვის შემდეგ რადგან თუ “შთაწმინდას მთავარე” აღმდგურების, პოეზიის, რომანტიკის ძალმთხოვდებაზე დაბარაკი, პირველიც, მორეკა და შესამეც უნდა საგანგებოდაა ლექსის თვალს ქართული ქაბათა ქაბა ნიკორწმინდას”. გალაკტიონს ვჯერ კიდევ

დელი ღურგული მაგედას მიკოტება და თან მივყვითო-და ამბებს ნიკორწმინდას წუქრომების შესახებ, მე დაგაბრედი ამს, რომ ამ მაგედაზე დაწერ რაიმეს იმ ძველის შესახებთ ამ დაპირების შედეგად წყნეთის ცნობილია. ლექსის პირველივე ტავეები ფსიქოლოგიური თვალსახრობით ერთობ საფერადდება:

“მაქვს მყვრებს მიღებულთი ქარი რთვორც მინდა”. ასე იწყებს პოეტი ნაწარმოები. ეს სიტყვის დადოქარი ხელთაყნის განაცხვავია. ხელთაყნისა, რომელმაც იცის საკუთარი თავის ფასი და რომელიც, ძველის უწინა, ვერის ხურთომბიღვარს ამცნობს, რომ დროსი ახოლოტერ გამოიწინდა მის

გალაკტიონ ტაბიძის “შემოქმედება”

ახალგაზრდობაში დაუწყო წიგნის წერა, რომელსაც “ქართული ორნამენტი” უნდა დარქმულია. მისი შროვაში “ერთი გამოხატული სიბრძნე - გამოხატვის ხელოვნება, არა მარტო სიტყვიერი, არამედ უეროც, ქვეც, ხურთომბიღვრება” - აი, ამ “უწინ”, მაგრამ პოეზიის ენაზე ამეცხვრებულთა ნიკორწმინდას ტაბიძის ქაბათა ქაბას აღადგენს პოეტი თავის ბრწყინავაღმ ლექსში.

1947 წლის “ზოფხულში” გალაკტიონი რაბათი ისვენებდა იქ შოეში, დამსვენებლებთან გამართულ შეხვედრაზე ამ ლექსის შექმნის შესახებაც უთქვამს ოთხივე სიტყვა: ნიკორწმინ

თქონის ნახელავს საუკუნეებით დაპირებულთი ორი დიდი შემოქმედი ხელდა ერთმანეთს და ამ შესხვედრის სიხარულის განცდას გამობატებს მომდევნო ორი ტავეზე:

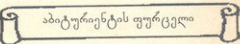
“წემთვის დიდებული სხივი გამობრწყინდა”
პოეტს არ ავიწყდება შემოქმედი, ვინც ქაში ჩაკობა და საუკუნეებს გაანკრო თავისი მღვდლავრ სული. ასე რომ, “ქაბათა ქაბა ნიკორწმინდას” ტაბიძის მშვენიერებით აღტაცებასთან ერთად ახოლოგიაა ვერისა, თვით ხელთაყნისა.
“ტყუნილი დამკარავი ვრთხედი წყქურთომებით, ქარეთი დამკარავი

ნატი შემოქმედებითაა ნიკორწმინდას
ქაბათა ქაბა ნიკორწმინდას
რა ხელისა ახილა, მაგელა ნიკორწმინდას ლექსი არის აღტაცება და სიხარული ქართველი ერის შემოქმედებით ვერის ახალი დასტურის შორელოდნულად აღმოჩენის გამო.

“რა განბი ვეკონია, რა მხნე, რა მდიდარი ელვის ტეს პარმონია, დარბის რამდი-დარია, კარვად გამოიკვეთა, ვინაც გამოიკვეთა სიბრძნით გამოიკვეთა მძლავრი ნიკორწმინდა. აქ რომ თაღებია, სველია შერონება, ისე ნაგებია, სისრისი ეგვრონება. ნეტა ვინ ააგო, რა ნოესა ააგო, რა მაღელს ააგო, სვეტი ნიკორწმინდა”
ისეთი შთაბეჭდილება იქნება, თითქოს მოვლი ლექსი ერთი ამისონტებით არის დაწერილი. ეს ლექსი გულიდან ამოხეიქვლ სიმღერის პეაგს, სადაც რიტმში თავისთავად მოიგანა რითმი, ორივე ერთად მუსიკა, ვეკონია, პარმონია და მინც “ნიკორწმინდას” უკანახკნელ სტრიქონებში 40-ანი წლების კონსტრუქციონისადმი ანგარიშავაწვეა იგრონობა.

“შენ, ფრთაპოლოუნენს ეპითა სიმაღლეს, ჩვენი საუკუნე გიცავს უახლესი”. ეს უფრო ოცნებაა, ვიდრე სინამდვილე ჩვენი უახლესი საუკუნე იტვლებს აქამომდე არ იცავდა უახლესი საუკუნე საქართველოში და ვვევლავან - საბჭოთა კავშირში - ძველებს ანგრველა. (ვაგრძელება იქნება)

ნოზარ ბობიბაღაზიშვილი

ქართული ენის მოჭერხახელოცია

ქართული ენის მოჭერხახელოცია

მოხლას ა. ჯავახიშვილის ხელმწიფო უნაწევრიტების ახალი ქართული წიხი კაოდრის პროფესორი პპბბ368 086A03-30E0 წლების განმავლობაში ეწეოა მდინერეო სკანონების უცხოეთის სამეცნიერო ცენტრებსა და დაწესებულებებს. 1975-76 წლებში იყო შუამოსანი გრაციის უნივერსიტეტისა და უნის ნაციონალური პბლიოთეკის ავსტრიაში დაეულ მულო ქართულ ზღუნწერებზე შემუშოო მუელსა და ახალ ქართულ წიხი ასწავლიდა უნის (1983), ზერნისა (1994) და მონის ფრანკ-ფერტის (1995-96) უნივერსიტეტებს. მის შვიდრა კამპანია ექვ უცხოელ ქართველოლოგებთან, ზოგი მათგანის ხელში კარგადია ცნობილი ზერნი სარეოლიტისათვის, ზოგისა კი არაა ზერნივლ წარმომავლი. პპ ვანტრანეს კოზივთე, დღეს ქართული წიხი ერთი ასეთი უანგარი შვედურია, ქართველოლოგია სამკლეთის გერმანული სკოლის ერთ-ერთი თვალახინი წარმომადგენელი, მონის ფრანკ-ფერტის უნივერსიტეტის შვედურთა ქრონოლოგების ინსტიტუტის ზღუნმდებელი პრეფ. OPIბბ შOპპბბბი გუაკიკოს.

შვედეთში ქრონოლოგების ინსტიტუტის ზღუნმდებელი, პრეფ. იოსტ ვანტრეტი ამ მდებრეოაის წეგის სამეცნიერო წრეებში უანგარივლ არ ფრანკურ. დეინ წერლის მიხინა ამ ხანებში ერთგვარად შეესგის ამ პპრთვის დეო წარმომადგენელ ქართული მკითხველის წინაშე.

40 წლის იოსტ ვანტრეტი 2 წელია რაც ფრანკურების უნივერსიტეტის შვედურთა ქრონოლოგების ინსტიტუტს ხალეე სააფეხს და

იოსტ ვიპერტი

სურს, ეს დაწესებულება ქართველოლოგური ადვლეტის ცენტრად ატყვის გერმანიაში იყო ამ მიმართულებაში არ იმერეს მტერისა, რამა თავის სურველს ფრთის შეხმის, გრისკოდების მის შუღლზე, რაც ქართველოლოგების სკოლამ მონის უნივერსიტეტიდან კარლ-იოსტ შოლდტის წასვლის შემდეგ დამის მიწინავე პბოცესია. დღეს, შვედეთში იოსტის, მონის უნივერსიტეტში მულოებურად დეე ამის ანტიტეტებს ქართველ. პპრეფეტი ფრანკურების უნივერსიტეტში მბლი.

იოსტ ვანტრეტი დაიბადა 1956 წლის 12 მარტს ფრანკფურტში. 1972-74 წლებში სტამბურტის უნივერსიტეტში, ხოლო 1974-77 წლებში ზერნის თავისუფელ უნივერსიტეტში სწავლობდა შვედურში ქრონოლოგიას, ადონოლოგიას, ხანოლოგიას, იტოლოგიას, ავრთველ სოციოლოგიას, გერმანისტიკას და კლასიკურ ფილოლოგიას 1977 წ. დაეკო დისერტაცია თემაზე: "ხანოლოგიური კამპრეპეტივის ხანტიკისათვის ანტიკურბრედი ქრესში". 1977 წლიდან ზერნის თავისუფელ უნივერსიტეტის დონამბრედილი. 1982-83 წლებში უნის უნივერსიტეტში იყო მწინეული ლექტორად ქართული, იტალიური და ინგლისურილი ხანტიკის კრესისათვის. 1983 წ. ავსტრიის ზერნერებსა და ავსტრიის იტალიე კამპანიაში მუშაობს; 1983-84 წლებში ხალეეტივის უნივერსიტეტის ხალეე-იტალიე და ქრონოლოგიების ინსტიტუტების კოოპერატიული ლექტორი. 1984 წლის დეო ზერნის იტალიეში უნივერსიტეტის დოცენტობა. 1985 წლიდან დანტიტრეხია კამბოიერბული დანტიტრეხია და ამ სფეროში დღეს წარმბრედილი მისი დღის დღეზე; 1990 წლიდან მბმერვის უნივერსიტეტში მოცემულმა; 1991 წ. დაეკო მტარე დისერტაცია (Itanica-Armeno-Iberica) და გარდა მრეობელიცნტი. 1994 წლიდან მბილექტრეის უნივერსიტეტის პროფესორისა მბილ დონოლოგბრედილი და შვედეთში ქრონოლოგიების დოცენტი იოსტ წლიდან სააფეხს ხალეეე ქრონოლოგების უნივერსიტეტის შვედურთა ქრონოლოგების ინსტიტუტს ხალეე მუშაობის დღეზე.

პრეფ. იოსტ ვანტრეტი კარე ხანა დანტიტრეხილია ქართველოლოგური პრობლემების (იყო დღის დღეზე) და ახალ ქართული, სურნისა და დიხურ ტექსტის) მისი ნანამუშეოდ გრისკოდების ქრეს კამპანიაში Itanica-Armeno-Iberica Student zu den iranischen Lehnwörtern am 1993. ნანამუშეოდ მულო ქართული წიხი დღეზე-ის გამწველოლოგია მბილის მულოეე გამწველოლოგია იტალიე ლექსიკონი უნივერსიტეტი, დაე-

გროლია ქართულში მბიო მუშაობის გრესი და გრწველოლოგია ა ვანტრეტი მბიოცეს ამ თვალახინის, რამ მდინერეო ლექსების ქართულში უწეო-ლოცია იტალიეში არის ხანხანგისა და არა მუშა-ლოცია სიმბრეისა. რამე რამეე ამის ხელე-კლასიკობები ვარსებობს. დეე უნდა იტყვის, რამ ი ვანტრეტი წყენის მბრედილი ლექსების სკოლისთვის კი არაა გამწველო. ამანე დეეი ქართული წიხი გრანტიკების მბიო ისტორიის მრე-დეე ანტიკობებს. ა ვანტრეტი დანამუშეოდ წყენის არის ატყალია ქართული წიხი სხეე ქრესთი უნივერსიტეის ადვლეტის თვალახინისა.

ა ვანტრეტი შვედურს და გრისკოე დანე წყენის გამწველოლოგია მბრედილი დანტიტრეხის ხალეე-ფრანკურ-მბიო ანტიკობის (ბიბლიოთეკისა და ინტერსოლოგია) მბიო ანტიკობის გამწველო ავსტრიის უნივერსიტეტის არტიკულ დეეილი ხანხანგის ფრანკურის, დიხურთი გერმანული მბრე-მბიო და გამწველო.

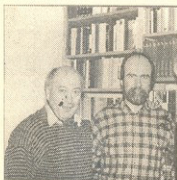
განსკურბრედილი დანამუშეოდ, რამ ი ვანტრეტი კამბოიერბული მტარე დეეი და სბრეოე ქართულ და ქრეს თვალახინი დეეილი გამწველოლოგია დეეილი ლექსები; რამეე მტარეე სხეე მუშაო ქართული წიხი სიტყვბრეის სურნის მრეობებს; ცნობის, რამ ი ნანამუშეოდ, რამეე დანამუშეოდ, უთვლის მბიო-უნდაობის გრესი ქართველოლოგის მუშაობის გრწველოლოგიაში. ა ვანტრეტი დეეილის მრეობი სანტიტრეხი გამწველო მბრედი ქართული მუშაობის გამწველოლოგია მულოე ნანამუშეოდ: "ქართული წიხი ისტორიული ინსტიტუტისათვის", "შვედურთა ისტორიული ქართული წყენები", "შველი ქართული-იტალიე სიტყვბრეისათვის", "შველი სიმბრეის და კლასიკური კლასიკის სიტყვბრეის", "სურნის ხალეეის სიმბრეის სრწველოლოგია ასტრეტიკში", "სიმბრეის კლასიკური ტექსტის ქრონოლოგია გრწველოლოგიაში", "დონამუშეოდ ლექსიკონიკა და ინტიტრეხია მბილი", "სანტიტრეხი ცნობის და მონის მუშაობის და ქართული ვანტრეტი", "კლასიკური თვალახინი და ავრთველი ინტიტრეხია-კლასიკური ქრონოლოგია ინტიტრეხის სკოლისათვის" და სხეე. მბიე თვალახინი გრწველოლოგია კლასიკური მრეობისათვის "კლასიკური ქრონოლოგიაში".

ა ვანტრეტი მბილექტრეის და უმბილ მონამუშეოდ ფრანკურების უნივერსიტეტში იტალიე-ქართული-ლოლოგია დიხისკლასიკის დეეილი ქართული წიხი ახალი ქართული წიხი, დიხური წიხი, სურნისა და ქართული დანტიტრეხის ისტორიის, დეეილი ქართული ტექსტების მბილია, ქართული ვანტიტრეხია.

ა ვანტრეტი აქვს მტარე ხანტიტრეხის გამწველო ქართული ზღუნწერითი სხელების ზღუნწერის ხანხინის მუშაობა.

პრეფ. ა ვანტრეტი არის მონამუშეოდ მრეობი სურნისკლასიკური ხანტიტრეხის კარგისათვის. მბიო მონამუშეობის გრესი ქართველოლოგის ანტიკობის პრობლემები და უთვლის დიხ ინტიტრეხის თემაზე.

პრეფ. იოსტ ვანტრეტი არის გერმანიაში დანამუშეოდ ქრონოლოგია, მრეობილი და ავრთვი-იტალიე ლექსიკონი ა ვანტრეტი არის მტარე კლასიკური ქართველოლოგია და ქართული კლასიკური მბილი უთვლის კოლოე გამწველოლოგიაში, სურნის წყენის და მბიო კლასიკების მრეობისა და პპრეფესორობის.

ვანტრეტი იოსტ ვანტრეტი

ქართული წიხი კარე ხანა ვანტრეტი ლის ფრანკურის და სხეე მტარეებზე ვალეოე მბილია ინტიტრეხის ხანტიტრეხი. სხეე უფრო მბრე-ლოცია ამ მდებრეობის რიცხის, ვანტრეტი ქართული წიხი (დეეილია თუ ახალი) არის სურნის-ლოცია დანტიტრეხილი და ამ მიმართულებაში ინტიტრეხი კლასიკობების ეწეოა. ზოგი ქართული მბიო წარმბრედილი ქრონოლოგია თუ დანტიტრეხი პრობლემის ადვლეტის ვანტრეტი დანამუშეობდა ცნობის, სხეეი სხეე მბილია მბიო-ლოცია ასეთი თუ ასე ფრანკურ, რამ დღეს უცხოელივლე წყენი ავრთვივლექსი ნანამუშეობის ქართული წიხი სურნისკლასიკური სკოლისთვის შესესტ. ამ მბიო-ლოცია სხეეებზე მტარეე გერმანული ფილოლოგური სკოლა ვანტიტრეხი, ასეთი ცნობილი შვედურების, რამეე-ლოცია დიხურ და არამბ. 1. დანტიტრეხი 2. სურნის, ა. ანტიკობა, კ. შოლდტი, 3. დანტიტრეხი, 4. ლიხურის, 5. დიხურის, 6. სურნის, დღეს დეეილია მბილექსი, შვედურის იტალიე, ა. დიხურ-კლასიკური კვლეობის თვალახინი ქართველოლოგია, ფრანკურების უნივერსიტეტის

ათ, ისტორია

იმო თუ არა გზებში "ქალაქი
აზხაზეთისა და აზხილითისა"
მმ-8 სპეკულაციო?

შემაგვი გვერდიდან

საქართველო (ერის-აფხაზო-აფხ-
ლოთი). რომელიც მისი სამხრლის
პოლიტიკურ ინტერესს ვერ გამოიყვე-
და დიდი აღმსარებლის მეფობის
ხანაში. ("ქართლის ცხოვრება" კი
სწორედ ამ დროს ითარგმნებდა სამხ-
ურად, რაც თითქმის ბოლო სომხეთი
ქართული სახელმწიფოს შემსახურებლად შე-
დიდა და სომხებს აფხაზეთისთვის გველაზე
ნაცლებს ცვლილი). ამ გარემოებათა გათვალ-
ისწინებით შესაძლებელია ვფიქროვოთ, რომ
სომხებს მთავრდებოდა თავის შობილურ
ენაზე გადაიღო ქართული ტექსტი სწორად
ამ სხობი, რა სახითაც არსებობდა იგი
მე-12 საუკუნის შორეულ ნახევრისთვის,
ბოლო თავი ქართული ტექსტი ამის
შედეგად არის შევსებული-რედაქტირებუ-
ლი. შევსება-რედაქტირების ზედა ქრი-
სტოლოგიურ ზღვარს მისამართს 1479-1495
წლები, არც მასწავლებ ნების შექმნის დრო.
ქართულ ტექსტში ცვლილება შტრანის ძველ
ქართულთაგან ზღვარს კი უფრო ბუნებრი-
ვად გვეხსნება მე-13 საუკუნის იშვ წლებს
მივხედო. რადგან ამ დრომდე მთავრად ერ-
თთან ქართული სახელმწიფოს დაღმ-
აღმეცხმება და ირანეთისა მიხილითა
პოლიტიკის შედეგად. სწორედ ამ ხანებში
ქრდი დანგრეული ტერმინ "აფხაზისი" ის
შეიქმნა, რაც მის ქირად მე-8 სპეკულ-
აციის დასაბუთებლად მე-11 საუკუნის დასას-
რულამდე რაც აღნიშნავდა მიუღეს დასა-
ვლუ საქართველოს. მიუხედავად, რომ დამოწ-
მებული ცნობის ფრაზაში - "ქალაქი აფხ-
აზეთისა და აფხელეთის ცხეზი" - სახელი
"აფხაზი" არ არის ვინმე-გვერდითა-
დებ ტერმინი, იგი ამჟამად პოლიტიკო-
გვერდითა სახელწოდება ჩანს და უნდა
გვეთხრობდეს არა საკუთრივ აფხაზეთის,
არამედ მიუღეს დასავლურ საქართველოს. რაც
შეუძლებს ტერმინ "აფხელი", ამ ფრაზაში
მისი შეუღეს სემანტიკა არ შეუფერხებს. სპეც-
ივ უნდა ვთქვათ სხვა ქართული წყარო-
ბი, რადგანაც ეს სახელი ("აფხელი")
საერთოდ არ დატყობდება ზნობი დამოწმ-
ებული ფრაზის ვარდა არც "ქართლის ცხო-
ვრებაში" დანახარებ ტექსტში და არც რამე-
ღმე ქართულ წყაროშითა წყაროში. ვკარ-
გულის სხობი ისე შეიძლება თვითნა, რომ ეს
სახელი რედაქტირებულ-პოლიტიკურ გამო-
ცხებული არ უნდა ქირადებ ბერძნულ-ლათ-
ინურ წყაროთა "აფხალი" სახელისა მნიშ-
ვლებითა ("აფხალი") კი ამ წყაროებში
წინააღმდეგობა თანამედროვე აფხაზეთის ამ ნაწ-
ილს, რომელიც მიიყვანა მიწა-წყალბ

მდინარე ცხენწყარის სათავედან კოდორის
ზღვის წალაქს. "აფხელით" სახელით აქ
აღნიშნული უნდა იყოს საკუთრივ აფხაზე-
თის სამთავრო, ან ცხეზის საერისთავო,
რომელიც ბუნებრივად დაშორების დროს
ჯერ კიდევ არ იყო შექმნილი ზნობი აზნობი,
უფრო სარწმუნო უნდა იყოს ვარაუდი ამის
შესახებ, რომ "აფხელით" აღნიშნავს სწორედ
ცხეზის საერისთავოს, რომელიც ძველად
თამარის დროინდელ მატარებლად ("ისტორია-
ნი და ამხანი მარაყვლედიანი") იხსენიება
და ტრავიტიკოს თვალსაზრისით საკმაოდ
დაე პოლიტიკურ ერთეულს წარმოადგენდა,
რაცდა იხსენიება ისეთი ერეკლეძისა
საერისთავოს გვერდით, რაგონათა იგი
ხედავობის, რამდენიმეხანს, არავითარ, ილი-
მის, ქართლის, კახეთის, ზურეთისა და სამ-
ცხის საერისთავოებზე სხვაგვარად რომ ვთქ-
ვათ, თამარის დროინდელი ცხეზის საერის-
თავო ცენტრალიზებული ქართული სახელმ-
წიფოს 9 საერისთავოდ ერთ-ერთი უმნიშ-
ვლესათვის იყო და მისი პოლიტიკური
სახელწოდება ერეკლეძისა წყაროებში სპე-
ციულობის მიხედვით მდებარე ქალაქთან
სამხრეთ-აღმოსავლეთით ცხეზისა და
ბერძნულ-ლათინურ წყაროთა აფხაზეთის
საფილით, ე.ი. მიიყვანა ამჟამინდელ აფხ-
აზეთის უღლებს წინაღობს.

მაინც რამდენი გამოიყვანა მე-13-15 საუკუნ-
ების შორის მდებარეობს რედაქტირებულ-
პოლიტიკურ მე-8 საუკუნის 30-იანი წლებს
ის სინამდვილის "დასახელებლად" თამ-
არის დროინდელი და უფრო მიყვანის ჩანის
ცხეზის საერისთავო ტრავიტიკოს აღნიშ-
ნავად გამოვიყვანოთ და ქართული წყარო-
ბისათვის უცხო ტერმინი "აფხელი"? ამ
კითხვებზე უნდა პასუხის გაცემა ძალზე
ჭირს. ვფიქრობს სხობი კი უნდა აღინიშნოს
მე-13-15 საუკუნეებს შორის მიიღეს ეს
რედაქტირებულ-პოლიტიკური დიდი დაკარგ-
ებულობის და მასხისმეცხეობის მანდ-
ამაინც არ გამოიხრება, იგი საკმაოდ უცერ-
ცხობითად ერეკვა საქმეში და ანგარიშს
სრულყოფილი არ უნდა ამ მასხის, რომ მისი
ჩანების შედეგად მიხინძება ბერძნულ-
სინამდვილედ, არცუნება ტექსტი და, რაც
შეიძლება, მატარების სინამდვილის ხარისხზე

იღვებს. რედაქტირების მიერ ვუ-
სწრისათვის მიწვეული მატარების
ტექსტში ცვლილება შეტანის
მოტივების დასადგენად, ჩვენი
აზნობი, ვრავლებს უნდა მივცემა
ამ გარემოებას, რომ მატარების
თავდასარევე ტექსტში სპეც იყო
გამოწმებული შედეგები ვფიქრობს შინა-
რის მქირად სახელი "აფხაზი", ვაფხ-
ნობი, რომ თავდასარევე ქართულ ტექსტ-
ში ნათქვამია: " - ბუნებრივ ქართლისანი და
ყოველინი ნათქვამი მთავრად ვერცხვებს
ეგრისად და ბუნითა ღონად მიიყვანებს
აფხაზეთად..." აქ "ეგრისაც" და "აფხ-
აზეთიც" ვფიქრობს მნიშვნელობისანი არანა და
აფხაზეთში იგულისხმება მათვეთათა (ამ-
აქალი ადანი) და მის დასავლეთით მდ-
ებარე მიწა-წყალად, ამ მისხისთვის შინა-
რის უცხობი სომხური თარგმანზე, სადაც წერია:
ერეკლე " - შუიტი, რომ ქართლის უფრო
გაიჭრებ ეგრისს და იქიდან აფხაზე-
თს", გამოიყვანა მისი და "სიყვად მათვეთათა
ისი ცხეზი..." რაგონათა ჩანის, ინტერპოლა-
ტიკოს სურდა თავისი თანამედროვე მეთის
ეგრისისთვის დღეუბნებთან, რომ ეს ამ-
ბი ზღვარს ამ აფხაზეთის, სადაც საერის-
თავოს პოლიტიკური სახელწოდება იყო მე-8
საუკუნეში, აქლი კი ეს მანა დასავლეთ
საქართველოს საფიქროს (ანუ აფხაზეთის)
შემსახურებლად შეიყვანა პოლიტიკური ერ-
თების (აქლი ცხეზის საერისთავოს)
ყოველინობას, მატარ მისთვის დამახას-
თავებელი დღეუბნობის გამო ტექსტი ძალზე
გამოწმებული ტერმინების - "აფხაზეთისა"
და "აფხელეთის" უდავლობის ჩანითი. რე-
დაქტირების ამჟამად სწორედ "სახელს-
საქმ" საბარბორობა შედეგად გამოიღო: 1.
ტერმინი "აფხაზი" სახალხოვრ ცნობის
ორ სხვადასხვა აფხაზეთის კომპონენტისა
ძალზე განსხვავებული მნიშვნელობით აღ-
ნიშნავ გამოიყვანული. ამის გამო მატარების
გვერდით გადამწმენის ტექსტებში ამოღ-
და სახელი "აფხაზი", რის შედეგადაც
სიტყვითა უნდა ქალაქ ცხეზის შესახებ
მასწავლებ ნების გარდა უკლებლივ ცვლი-
ხდენდებოდა შემსახურებული 2. ქართული
ისტორიოგრაფიისათვის უცხო ტერმინი "აფ-
ხელი" მეთისეგრისისთვის ბუნებრივად და-
რჩა, რაზეც მისი შერეული სხობი წარ-
მოადგენს მანამდენს, სადაც ის არის, რომ
"ქართლის ცხოვრების" ნუსხისათა ურთა-
ვლისობაში ეს სახელი საკმაოდ დამახას-
თავებელი ("აფხაზეთისა", "აფხელეთისა",
"აფხელეთისა", "აფხაზეთისა").

კონტაქტები

ერეკონული

თოვლის გულს-სამყარო

ახლახანს სამეცნიერო მედიცინით ვიზიონებით დიდებულნი ვლადკლავში - მასკალაში მოღონება, მართალია უმოთხრესად დაღესტნური ტენის შესწავლასა და სათანადო ლინგვისტური მასალის შეკრებას თვალისწინებდა, თუცა სხვა არანაკლებ საშურსაქმეს - კოლექციონარ გავყრული სამეცნიერო კონტაქტების აღდგენასაც გულისხმობდა.

თანამედროვე კავკასიაში თუკი სადმე სიწქარე სუფევს, უპირველეს ყოვლისა, ტერტორიულად მტრად მტორესა და კონსტრუქტორად მრავალფეროვან დაღესტნის რესპუბლიკაში არის ეს ხელშესახება. მისი მეკადნი ჩვეული შემართებით შრომობენ და ახალი ცხოვრების მათისკენ მასაც ზომიერად გრძობენ ახერხებენ, მხარი აუბან დაღევანდელი დუხბირი ყოფის რთულ პროცესებს.

დაკინებდა შეცნიერებასაც აშკარად დაცეო დაღესტნთან ხანგრძლივი სამეცნიერო კონტაქტები თანდათან დაიბრუნა, შიშნადა სამეცნიერო კონფერენციებსა და რეკონსტრუქციის სესიებზე მეცნიერთა მისვლა-მოსვლის ჩვეული რიტმი, მოსპო ახალი იდეების და აზრების ურთიერთგაზიარების სასარგებლო წესი, მოწეო დიდი ინფორმაციის მიღების ყოველგვარ წყაროს გამოძის ახალი სამეცნიერო ლიტერატურა, რის შესახებაც ჩვენ ურთიერთობადაც არაფერი ვიცით. ყოველივე ამან მიძე დაღი დაამწინა და დააბრკოლა მეცნიერების ნორმალური განვითარება. ამიტომ აუკლებელთა ძველ კომპიუტეროლოგიას ადღევან ჩრდილოეთ კავკასიის რესპუბლიკებთან, მათ

შორის, დაღესტნის სამეცნიერო წრეებთანაც. ცნობილია, რომ ჩვენი საუკუნის შუა ხანებიდან, როცა დაღესტნში ახალგაზრდადებული მეცნიერების სხვადასხვა დარგებმა იწყეს განვითარება, მწვეველ დაიხვა ადგილობრივი სამეცნიერო კადრების მომზადების პრობლემა. დაღესტნელთა ნაწილმა მოსკოვს მათურა სასწავლებლად ნაწილმა კ - თბილისის ამაჰმადეც დიდი მოწიწებითა და მადლიერე

ით ჩვენი შორე დედა. მისი დედური მზრუნველობა ყოველთვის გვეხსოვრება". ვეჯერა, რომ სიყვარულის ეს ცეცხლი, რომელიც შემოხელი ხალხის შვილებს შორის დიდი დავით არის დანთებული, უფრო გამძობრება და კეთილ ნაყოფს გამოიღებს. "შთავარია, გულის სიმი არ გაქედეს, თორემ სამეცნიერო კავშირების აღდგენა ჩვენი ერთობლივი ძალისხმევი კვლავაც შეუძლებელია", - ამბობს

მთავარია ბულის სიმი არ ბაჟყდეს

ბის გრძობით იფრებენ ყოფილ შეკრები სახელისაჲ ქართულ მეცნიერობებდათა (არნ. ჩიქობავას, ვ. თორთოვას ქ დომთაიძის, გ. როგავას, ტ. გუგავას, გ. თოსბის და სხვთა) ამებს, რომელიც მათ გაუწყვიათ თავიანთი მოწაფეებისათვის. საგანგებოდ აღნიშნვენ იმ დეაწლს, რომელიც არილდ ჩიქობავას მოუღლის თვისი სტუდენტების წინაშე ახლა ისინი ცნობილი საკვალისკები არიან და ხელთ უპყრიათ დაღესტნის მუხანიტარული მეცნიერების განვითარების საღავეები.

თანაგრძობით ვყბიან აგრეთვე გ. როგავას უაღრესად კეთილშობილ ბუნებასა და მამობრივ მზრუნველობაზე "დასანაია, - ამბობს ა. აბულაჯიანი, - გ. როგავასთან დიდბუნებოვანი პროფესორები აღარ ამშენებდნენ თანამედროვე ენათმეცნიერთა პლავდასო". მს. საბიუღავას ნათქმამც მოწაფის გულწრფელი სიყვარული შევანებდა თავისი მოძღვრისადმი "გ. თოს

ბ ათვევი. მე კი მურს წინამდებარე წერილი დავასრული ერთი ბატარა დღეწითი, რომელსაც "დაღესტნის მონატრება" აქვია იაღქანივით აათრ-

თოვლის გულს-სამყარო აღ დაღესტნის ხილვა მთავრი ტრუბა ტურვა ასეულის ფრიალები და კრიალა ზევის კამარა, დეკი ქალები და სიმერა წრედასული. მე სად ვწვეალი სხვა საშობისეს, ანდა სხვა დეკის, სად მომეშინა აბღაღეუბა კრტი ხარ-არის? მხენდაიუები ჩქმს სტუმრობას თაყვანს სცემდნენ და სხვაფრული მომბარჯვით სატყვარიით.

საგზად მძეგება ამ მხრის სხოენა სამარის კარადა, კუი, არწიენო, მეჯერა, ბოლის გაივრანი დეკოსი სული მეტრეალებს, ვთ მწვერვლის წყრო ანკარა, კვლავ გავსებობი, დაღესტანი, ერთიანსიმობრეული! ნოლარ არღოტკელი

სხვა გაზეთებიდან

ქალაქ თბილისის მერს, ბატონ ბაღრი შოშიტაიშვილს ბატონი ბაღრი, 1996 წლის 8 აგვისტოს საინფორმაციო პროგრამა "მაცნე" ტელევიზორებლებს ამცრო თქვენი აზრი ქალაქში ახლახან დაღმუილი რეკლამებით თაობაზე. თქვენ დაღმეთაოდ შეავახეთ ეს მოვლენა და იმედი გამოთქვით, რომ ამგვარი თანამშრომლობა უცხოურ ფირმებთან კიდევ უფრო გაფართოვდება. მოგახსენებთ, ეს რეკლამები უცხოეთიდანია. სამწუხაროდ, ამ ბოლო დროს ქალაქში მომზადვლა არაქართულენოვანი რეკლამები. გაეინტერესებს: გაუქმდა თუ კიდევ ბალაშია 1995 წლის სექტემბრის მერის გაღაწყვეტილება და 1995 წლის ნოემბრის მერის კოლეჯის სხდომის დადგენილება, რემბლეშიც არაქართული რეკლამების ქართულიც შეცვალა იგი საუბარი; მგრაიში საამისო საშახსოვო უნდა შექნილიყო; დაავითანხმებით, ქართული ენის სახიკეთოდ საქმე არ შეცვლილა. რას უნდა ველოდით, საით მიდის საქმე გაზეთ "კვირიონის" რედაქცია

რა ენა წახდეს...

აქვადგომი და მასწავლებელი

პედაგოგი და მასწავლებელი სინონიმები. პედაგოგი წინერად გავრცელებული საერთაშორისო მხარების სიტყვა, ხოლო მასწავლებლის - მისი ქართული შესატყვისი. ორივე სალიტერატურო ენის კუთვნილებაა, თუმცა მათი უროლიანობა ცალკე კონტექსტში უზღუდვლად განსხვავდება. აგრეთვე სხვა სიტყვებში მათი შესაბამისობის უარყოფა.

ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონის მიხედვით, პედაგოგი არის მასწავლებელი, აღმზრდელი; მასწავლებელი კი - სპეციალური განათლების მქონე პირი, რომელიც სკოლაში რაიმე საგანს ასწავლის. შემოთვალისწინებული, პედაგოგიცა და მასწავლებელიც არის აღზრდისა და სწავლების მუქნიერულ თორიას დაეუფლებული პირი, რომელიც რაიმე სპეციალურ საგანს ასწავლის სკოლაში და, ამასთანავე, მოზარდის ფიზიკურ და ზნეობრივ

აღზრდასაც ხელმძღვანელობს. სწორედ ამ ზოგადი მნიშვნელობით პედაგოგი და მასწავლებელი თავისუფლად ენაცვლება ერთმანეთს. თავისუფლად შეიძლება თქვას როგორც ეს კაცი პედაგოგია, ისე ეს კაცი მასწავლებელია.

პედაგოგისაგან განსხვავებით მასწავლებელს შეიძლება დამატებაც ახლდეს საგნის, სასწავლო დისციპლინის სახელწოდების სახით. ქართული-ლიტვის ბუნებრივი შესიტყვებაში: ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი, ფიზიკის მასწავლებელი, ცეცხლის მასწავლებელი და მისთანანი (სიტყვა მასწავლებლის ამ სინტაქსურ უნარს ფუძის - ასწავლის ზმის სუბანტივა განსხვავებას ასწავლის წერას, კითხვას, სიძერას...).

ისეთ კონტექსტში, როცა საჭიროა საგნის, სასწავლო დისციპლინის დასახელება, შესიტყვების წყვეად არ შეიძლება სიტყვა პედაგოგის გამოყენება.

ენას, მართებულ შესიტყვებას მხოლოდ მასწავლებელი შეუძნის. არ შეიძლება ითქვას: ქართული ენისა და ლიტერატურის, მათემატიკის, მუსიკის პედაგოგი უნდა ითქვას ქართული ენისა და ლიტერატურის, მათემატიკის, მუსიკის მასწავლებელი.

როცა კონკრეტული საგანი (მაგ: ქართული ენა და ლიტერატურა, მათემატიკა, მუსიკა) დასახელებული არ იქნება (ამ დროს წინა პლანზე ზოგადად ამ თუ ამ პირის პროფესია, საქმიანობა წამოწეული), მაშინ, როგორც უხუთი ითქვას, პედაგოგი და მასწავლებელი ერთმანეთს თავისუფლად ჩაენაცვლება ის პედაგოგია, ის მასწავლებელია.

პედაგოგთა წრეში ამ შეზღუდვებს არ ითვალისწინებენ. სიტყვა პედაგოგს, რომელსაც უცხოურაობის შერჩენას გარკვეულ სტრუქტურულ-ეტიკურ შეფერვლობას სტენს, მღალფალოვან და პრეტესტულ სიტყვად მიიწევენ და მსხველ, ტრადიციულ სიტყვა მასწავლებელთან შედარებით უპირატესობას ანიჭებენ. ამიტომ აგრეთვე მათი მოხმარების სფეროს და, ნებისთნეული, ისეთი უმარბეული სიტყვათმუხამებების გავრცელებას უწყობენ ხელს, როგორცა: საგნის პედაგოგი, ინგლისური ენის პედაგოგი, ფიზიკის პედაგოგი, მუსიკის პედაგოგი.

განსაზრებულ წრის ზეპირი შეზღუდვებიდან ეს პროცესი საზოგადოების უფრო ფართო ფენებში შეჭრა, სადაც ისევე მსხველფარული უკავთებს მისი მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები - რადიო, ტელევიზია, პრესა, საკინოა პროცესის დროულად შეჩერება და ქართული-ლიტვის ბუნებრივი, ტრადიციული და ენობრივად მართებული სიტყვათმუხამებების აღდგენა: ინგლისური ენის მასწავლებელი, მუსიკის მასწავლებელი (და არა ინგლისური ენის პედაგოგი, მუსიკის პედაგოგი).

პედაგოგთა წრეში ამ შეზღუდვებს არ ითვალისწინებენ. სიტყვა პედაგოგს, რომელსაც უცხოურაობის შერჩენას გარკვეულ სტრუქტურულ-ეტიკურ შეფერვლობას სტენს, მღალფალოვან და პრეტესტულ სიტყვად მიიწევენ და მსხველ, ტრადიციულ სიტყვა მასწავლებელთან შედარებით უპირატესობას ანიჭებენ. ამიტომ აგრეთვე მათი მოხმარების სფეროს და, ნებისთნეული, ისეთი უმარბეული სიტყვათმუხამებების გავრცელებას უწყობენ ხელს, როგორცა: საგნის პედაგოგი, ინგლისური ენის პედაგოგი, ფიზიკის პედაგოგი, მუსიკის პედაგოგი.

ვიქოლა კალანდარიანი

იმავე საკითხმა და აზრს იგივე საკითხმა

ჩვენ თვალწინ ხდება ერთი სინტაქსური ნორმის დარღვევა და უმარბეული ფორმით გავრცელება. თუმცა უკრეკერობით ეს მხოლოდ ლიტერატურულ ენაზე მოუბარბათა შეტყვევებაში ჩანს (ხაღისი არ ხმარობს მას), მაგრამ უკვე საგანგაშოა - საკითხო მიზი აკრძალვა. საკმე ვხვება იგივე ნაცვალსახელი შედგენილ შესიტყვებებს. იგივე იგი ნაცვალსახელისა და - ვე ნაწილადკისაგან შედგება. იგი ნაცვალსახელი ორფუთხლო სიტყვაა - გარდა სახელობითისა, ვეკლა სხვა ბრუნვაში შვორვ ფუტხს იყვებენ: იგი, იმან, იმას, იმის, იმით, იმად... ეს წესი - ვე ნაწილადკის დარბოის შემთხვევაშიც არ იცვლება: იგივე კაცი, იმავე კაცმა, იმავე კაცს... (მსახვერვლი ბრუნვის ნიშანს კარგავს). ამას რარბომადე უგულებელყოფენ და ამბობენ და წერენ: იგივე კაცმა, იგივე კაცს, იგივე კაცის... მაგალითად: იგივე საკითხმა მიიპერი ჩვენი ყურადღებაც.

კინო და ფილმი...

კინო სიტყვას ორი მნიშვნელობა აქვს: 1. კინემატოგრაფია, ხელოვნების დარგი, კინოხელოვნება და 2. კინოთეატრი, რომელშიც ფილმების დემონსტრაცია ხდება.

რაც შეეხება თვით კინოპროდუქციას, ნაწარმოებს, ის არის ფილმი, კინოფილმი, კინოსურათი (ან სურათი) და არა კინო. როგორც სასაზორო, იგი სამწერლო ენაშიც დღეს შეგად ხშირია კინო სიტყვის გამოყენება ფილმის, სურათის მნიშვნელობით: "გია და ნოდარი კინოს სანახავად წადიდნენ"; "კინო დაიწყო"; "სოფლის მეცხოვრებლებს ახლა საშუალება აქვთ, რვეულარულად ნახონ კინო"...

ვეკლა მსგავს შემთხვევაში უნდა ვიხმაროთ ფილმი, სურათი ან კინოფილმი, კინოსურათი.

*ქართული სიტყვის კლტურის საკითხებს მე-7 წინის მიხედვით.

ახალი წიგნი

1996 წელს თბილისის უნივერსიტეტის გამოქვეყნებულმა გამოცემაზე უნივერსიტეტის ახალი ქართული ენის კათედრის დოცენტის დიდა გუგუნიას წიგნი "ქართული ენა უცხოელთათვის" პირველი, მოკლე გრამატიკა ტექსტებითა და დექსიკონით" (რედაქტორები: შუკია აფრდიონიძე, დიდა გუგუნიძე რეცენზენტები: რუბენ ერუქაშვილი, ნინო ჭანიშვილი).

წიგნის ანოტაციაში ვკითხულობთ: "წინამდებარე ნაშრომი წარმოადგენს სახელმძღვანელოს ქართული ენის შესწავლის დაინტერესებულ ინგლისურენოვან უცხოელთათვის. მასში შეთხვეული გაცენობა ქართულ ანბანს ფონეტიკური სავარჯიშოებით, თურთ, ენის გრამატიკულ სტრუქტურას, შესაძლებლობა ექნება შეიძინოს

სახაზობო ჩვევები გაკეთილებში წარმოდგენილი დიალოგებისა თუ სხვადასხვა თემაზე შედგენილი ტექსტების საშუალებით. ეს მასალა უცხოელებს გააცნობს საქართველოსა თუ ქართული კულტურის ისტორიის უმნიშვნელოვანეს ფაქტებს, ქართული მწერლობისა და ფოლკლორის ნიმუშებს. ყველა (28) გაკეთილეს ახლავს უცხო სიტყვათა და ფრაზოლოგიის მუშების განმარტება. სახელმძღვანელოს ბოლოში დართული აქვს დექსიკონი (2700-ზე მეტი ერთეული)".

ამგვარი სახელმძღვანელოს საკითხავა დიდა ხანა საერძობია. აქამდე ინგლისურენოვან უცხოელებს დიდა დახმარებას უწევდა სოფარილი ი. არსნიოს ქართული ენის პრაქტიკული სახელმძღვანელო (Howard I. Aronson Georgia A Reading Grammar University

of Chicago Slavia 1982).

წელს გამოვიდა ჯორჯ ბოუტის წიგნი "ქართული საწავლო გრამატიკა". ამ წიგნმა ატრონის ტრენდინკოვრობისა და მრავალი შედგომის გამო სპეციალისტთა უარყოფითი შეფასება დაიმსახურა.

ახო პირობებში დიდა გუგუნიას წიგნის გამოცემა განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. წიგნის ატრონს პედაგოგიური მუშობის დიდა გამოცდილება აქვს არა მარტო თბილისის უნივერსიტეტის სტუდენტებთან, არამედ ინგლისურენოვან უცხოელებთანაც. დასაბანია მხოლოდ ის, რომ დიდა გუგუნიას წიგნი მცირე ტირაკით გამოვიდა.

რამაზ ქურაძე

სხვა გაზეთებიდან

პროფესორმა გიორგი ანთელავამ ბრძანა, რომ ახლანან თურქეთის ერთ-ერთ ფუნდამენტურ გაზეთში გამოქვეყნდა მათი (ავრესიული ნურისტული სექტის - რედ.) სტატია სათაურით "წეწი შეტევა საქართველოს განათლებაზე". ნურისტები აღნიშნავენ, რომ ფუნდამენტურებს დემირელის სახელის კოლეჯი და ამ მოვლენას ძალზე დაღებიდალ მიიჩნევენ... სექტა უნივერსიტეტის მეშვეობით (იგულისხმება "თურქული უნივერსიტეტი"-რედ.) თავისი იდეების პროპაგანდას დაიწყებს საქართველოში.

"ახალი თაობა". 1996 წ. 9 სექტემბერი. N134.

ამ დღეებში ქალაქ თბილისში, ნათელვის დასახლებაში არსებული თურქული ფორმის მიერ დაქირავებულ საწყობში აღმოჩინეს რელიგიური ხასიათის ლიტერატურა: "ყურანის მასწავლებელი" (ყურანის დედაგანა), 12.800 ცალი და "სიერი ნები" (მუსულმანური რელიგიის ისტორია), 24.500 ცალი, ქართულ ენაზე.

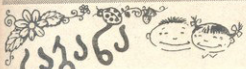
ლიტერატურა დაბეჭდილია თურქეთის ხარჯული სამმართველოს გადაწყვეტილებით და გამოხუნულია ყურანის კურსებზე სახელმძღვანელოდ გამოსაყენებლად.

"სურულიაღ არასაიღუმლოდ", მანბი, 1996 წელი.

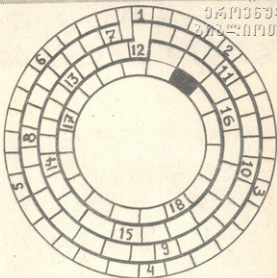
იმ დროს, როცა ქართული სკოლა სულს დაფავს, როცა მათე-მეორემეტე კლასებში ქართული ენა სასწავლო ცხრილში კი შეაქუი, მაგრამ სინამდვილეში არავინ ასწავლის, როცა ქუთაისის უნივერსიტეტში მისაღებ გამოცდებზე ქართული ენა და ლიტერატურა აჯარ ბარდება, როცა სამეციხო უნივერსიტეტში ქართული ენა ნებაყოფლობით ასარჩევ საგანთა სიაში შეიტანეს, როცა ამისთვის ტექნიკურ უნივერსიტეტშიც კონსტიტუცია, როცა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში საქართველოს ისტორიის სწავლებას საჭიროდ ართულიან, საქართველოს განათლების მინისტრი, "რომულსაც საზოგადოება პატრიოტ პიროვნებად იცნობს", თურქული უნივერსიტეტის გახსნიითა დაკავებული.

"მანბი", 1996 წ. 0360ბი, N66

სეგან

I. საქართველოს ძველი დედაქალაქი;
 II. ღვინის ძველბერი სასმისი საქართველოში;
 III. პავლეების ქართული ერთეული საწოლი;
 IV. საქართველოს ერთი ენის; V. შვედური კავკასიონი; VI. ძველი ქართული სიმღერა;
 VII. ჭანანშირის აუზი საქართველოში; VIII. პედროლეტროსადგური საქართველოში; IX. ძველი ქართული გაზეთი; X. სივრცის სახში ერთეული ძველ საქართველოში; XI. მომღერალი ფრინველი; XII. მწიფის დამუშავების სახე ძველად; XIII. ქართული სახალხო გმირი; XIV. შატის ქარხანა საქართველოში; XV. რაონი საქართველოში; XVI. მაღალმიანი კურორტი საქართველოში; XVII. შალეული; XVIII. ძველი თბილისის ტბანი.

თრიდან სერთამღ

1991 წელს ხატობისა და თემორის კლუბის "ილიო და ილიაონი" პიბლიოთეკის ხეითი გამოცემა კრებული "ზის მწიანე უქი" (შეადგინა და რედაქცია გაუკეთა ზურაბ ასკანელი). გთავაზობთ რამდენიმე ნიმუშს ამ წიგნიდან.

(4 წლის ვა ნიკაშვილი, თბილისი).

ზახა და დედამისი სადგურის მხაცდელში ელოდებოდნენ მატარებელს. ეს იყო ზახის პირველი შესაღრობა რკინიგზით. გვერდით მუღონი ქალი შეკითხვა დედას, რას უნდა გასულიყდნენ.

- რას ქსოვ მაშიდა? - ვკითხვებუნა თავის ფეხშიმე მაშიდას.
 - რას და წინდებს პატარა ბაიასათის.
 - შერვ, როგორ, ნაცემ, უნდა ჩაუღაო? - უკვირს უნას.
 (3 წლის უნა ფერაძე, თბილისი)

ზახა გერ გაიბინდა, შერვ ხახვლოზე დასწია დედას და ხსოვდა: - დედა, მოდი, რა, ღმონხათის მატარებელს გავეყუთ!
 (3 წლის ზახა ნაგროზაშვილი, რუსთავი).

გათს უკრახლავდნენ, ყველაფერს ბეგრს ნუ მოითხოვო.
 ერთ დღეს ბაიდას დაბრუნებულმა დედას განუცხადა: - ხელე მასწავლებელს სამკერხიხაზე მივეყარო!
 (4 წლის ვაია შოხიაშვილი, რუსთავი).

ვა 4 წლიხა. მას ჰქვას 2 წლით უფროხი და მ.კ. ერთხელ დეიდამ გოგონებს ფეხსაცმელები მოუტანა. ყველის ძალიან მოეწონა. მამა ხანუქარს ათავლიერებდა და ფეხსაცმელებზე წარწერა შენიხა: - ვხვდეთ. ესენი მ.კ.სინები ყოფილაო. - თქვა შემდეგ.
 - მ.კ.სინები კი არა ეკახსენება, - ხასწარფოდ შეუწონრა ვაიამ.

დეიამ უფროს ქალიშვილს დაუბია: - მოდი აქ, შენიშუნა უნდა მოცქე სამი წლის ვაი გამოედეგნა, მეც მომეცო (შენიშუნა ხახუქარი ჰგონებია).
 (3 წლის ვაი ბალახაშვილი, უღე, აღიგენის რ-ი).

დეიანი მეორე კლასში სწავლობს.

ღობს. კახას ძალიან მოეწონს მისი "დედაუნა".

- დედა, რომ დეიპატარადეგნა ბა ვე წიგნი, ხომ მახუებ?
 (6 წლის კახა ლურსმანაშვილი, ცხინვალი).

ცირკიდან დაბრუნებულ თონას კითხებიან: - რა მოგეწონა ყველაზე მეტად ცირკში?
 - ხაქაბერი და ღმონხათი. - უპასუხა თონამ.
 (3 წლის თონა ბაქრაძე, თბილისი).

ნინო ეუნება ბებოს: - ბებო, მოდი რა, ბუთი ვითამაშოთ.
 - არ შემიძლია, ბებო უნდაცვალოს, თავი მტკივა. - უპასუხა ბებიამ. - თავით კი არა, ბებო, ხელით მეთამაშე! - განუმარტა ნინომ.
 (4 წლის ნინო შველიძე, სურამი).

კასუხი

წინა ნომერში დაამქდილთ
 თასხარმს ზე:

ხეთმარცვლიანი ქართული გვარი, რომელშიც ხუთივე ქართული ხმოვანია -
ნომასურიძე.

გამოიწერეთ გაზეთი "ბურჯი ეროვნებისა"! გინდინითყვე

საით მივეყვართ ჩვენს მოწეხნილ გზას?

აქ, ილია ჭავჭავაძის პროსპექტზე, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პირდაპირ, იყო აკადემიური წიგნის მაღაზია. დღეს...

შევედი და სინანულით ჩავილაპარაკე, წიგნის მაღაზია იყო-მეთქი აქ. ენაწყლიანმა მომსახურე ქალბატონმა ღიმილით დამამშვიდა, წიგნი ვიღას სჭირდებაო ახლა...

ღიას, ასე ფიქრობენ ის ქალბატონი და მისთანანი. საინტერესოა, რას ფიქრობენ აკადემიური თუ არა აკადემიური წიგნის შესვეურნი... სჭირდება კი დღეს ვინმეს წიგნი? ფიქრობს კი ვინმე დღეს ამაზე?.. საით მივეყვართ ამ გზას?

ბესარიონ ჯორბენაძის
სახოგადოების
გაზეთი

რეგისტრირებულია საქართველოს
იუსტიციის სამინისტროში, N 1686
მისამართი: ფაღიაშვილის 85,
ტელ.: 29-46-04

მთავარი რედაქტორი
გიორგი გოგოლაშვილი